

Општина Чока

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ОПШТИНЕ ЧОКА
ЗА ПЕРИОД 2024 – 2026. ГОДИНЕ

Чока, Јун 2024.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
1.2 САДРЖАЈ И СТРУКТУРА ПРОГРАМА.....	5
1.2 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ПРОГРАМА.....	6
1.3 НАДЛЕЖНОСТ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	8
2. ВИЗИЈА.....	9
3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ.....	9
3.1 ИСТОРИЈАТ.....	9
3.2 АДМИНИСТРАТИВНИ И ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ.....	10
3.3 ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И КЛИМА.....	11
3.4 ДЕМОГРАФИЈА.....	12
3.5 САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА.....	13
3.6 ПРИВРЕДА.....	14
3.7 ЖИВОТНА СРЕДИНА.....	16
3.8 КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА.....	18
3.9 ПОЉОПРИВРЕДА И ТУРИЗАМ.....	19
3.10 ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И КАПАЦИТЕТИ ЗА УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	21
4. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ - СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА.....	23
4.1 ВОДНИ РЕСУРСИ.....	23
4.2 ПРИРОДА И БИОДИВЕРЗИТЕТ.....	27
4.3 ЗЕМЉИШТЕ.....	28
4.4 ЈАВНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ.....	31
4.5 ВАЗДУХ.....	32
4.6 ОТПАД.....	35
4.7 БУКА У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ.....	37
4.8 ЕЛЕКТРОМАГНЕТСКО (НЕЈОНИЗУЈУЋЕ) ЗРАЧЕЊЕ.....	38
5. SWOT АНАЛИЗА.....	39
6. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ.....	41
7. АКЦИОНИ ПЛАН.....	46
8. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И ПЛАН ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА.....	51
8.1 МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА ЧОКА.....	51

8.2 ЛЈУДСКИ РЕСУРСИ У ОПШТИНСКОЈ УПРАВИ ОПШТИНЕ ЧОКА.....	52
8.3 СПРОВОЂЕЊЕ АДМИНИСТРАТИВНИХ ПОСТУПАКА У ОПШТИНСКОЈ УПРАВИ ОПШТИНЕ ЧОКА.....	57
8.4 ЕФИКАСНОСТ ПОСТОЈЕЋЕ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ЕФИКАСНОСТ КОЈОМ ИНСТИТУЦИЈА СПРОВОДИ СВОЈЕНАДЛЕЖНОСТИ	58
8.5 ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА И РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА	59
8.6 ФИНАНСИРАЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА И РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА.....	59
ЛИТЕРАТУРА	60

1. УВОД

Статут општине Чока¹ прописује надлежности Општине утврђене Уставом и законом (Члан 14). Општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом стара се о заштити животне средине, заштити од елементарних и других непогода, заштити културних добара од значаја за Општину (Члан 15).

Чланом 68. Закон о заштити животне средине прописано је да јединица локалне самоуправе доноси Програм заштите животне средине на својој територији, у складу са Националним програмом заштите животне средине и својим интересима и специфичностима.²

Законом о заштити животне средине предвиђено је да је локална самоуправа један од основних субјеката заштите животне средине у смислу да јединица локалне самоуправе доноси планове и програме заштите животне средине на својој територији, као и управљања природним ресурсима и добрима у складу са стратешким документима – просторним плановима и Националним програмом и плановима.

У складу са чланом 14. Закона о планском систему Републике Србије³, програм јесте документ јавне политике, у жег обухвата од стратегије који, по правилу, разрађује посебан циљ стратегије или неког другог планског документа у складу са којим се доноси (План развоја, Програм Владе, план развоја локалне власти, концепт политике). Програм представља групу независних али тесно повезаних мера и/или сродних (компатибилних) пројеката, којима се управља и координира како би се остварили циљеви који се не могу остварити управљањем сваким од елемената програма појединачно, односно независно. Програм се усваја по правилу за период до три године, а остваривање циљева програма планира се и прати посредством акционог плана за спровођење програма. Ако се програмом разрађују активности које се спроводе у оквиру предвиђених мера, уз такав програм се по правилу не усваја акциони план, као посебан документ. Програм престаје да се примењује истеклом времена за које је усвојено или доношењем одлуке о престанку његове примене.

Јединица локалне самоуправе доноси програм заштите животне средине на својој територији, односно локалне акционе и санационе планове, у складу са Националним програмом и плановима и својим интересима и специфичностима.⁴

Приликом израде програма морају се имати у виду све надлежности које јединице локалне самоуправе имају у заштити животне средине, захтеви и смернице релевантних стратегија, програма и планова на националном нивоу, како у области животне средине тако и оних који су у надлежности других ресора, али се индиректно односе на ову област, као и проблеми животне средине који нису у директној надлежности локалних самоуправа. При томе, локални програми заштите животне средине требало би да буду реални и изводљиви.

¹Статут општине Чока, Распољиво на:

https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_e63ae037910745e9b2d62e04b539d547.pdf

² Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон)

³ Закон о планском систему Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", бр. 30/2018)

⁴ Национални програм заштите животне средине за период од 2009–2019. године („Сл. гласник РС“, број 12/10)

Програм заштите животне средине општине Чока израђује се као документ јавне политике у области заштите, очувања и унапређења животне средине, у својству институционалног капацитета локалне самоуправе за интегрално управљање животном средином у циљу подизања квалитета живота локалног становништва.

Његова основна намена јесте свеобухватно сагледавање тренутног стања у свим појединачним областима животне средине на подручју општине Чока, утврђивање трендова кретања у њима и свих притисака који утичу на параметре њиховог квалитета, утврђивање могућности остварења приоритетних циљева у погледу унапређења дефинисаног стања и даље заштите животне средине, као и усаглашавање дефинисаних активности са Националним програмом заштите животне средине, Стратегијом одрживог развоја Републике Србије и свим другим стратешким и планским документима вишег реда и другим секторским политикама. Циљ израде Програма заштите животне средине јесте јасно усмеравање задатака, мера, активности које је неопходно извршити у циљу достизања зацртаних циљева у свакој од области животне средине.

Израда програма заштите животне средине општине Чока за период 2024-2026. године наредни је корак након усвајања Плана развоја општине Чока за период 2020-2030. године и Средњорочног плана општине Чока за период 2023-2025. године. Стручна подршка и консултантске услуге при изради документа пружене су од стране Универзитета Едуконс, а на основу Уговора о јавној набавци услуга избора консултанта за израду планске документације број 141-404-303/2023-04 од 31.10.2023. године, закљученог 06.11.2023. године у Новом Саду између Покрајинског секретаријата за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, АП Војводине и Универзитета Едуконс у Сремској Каменици (редни број ЈН 0004/2023).

1.2 САДРЖАЈ И СТРУКТУРА ПРОГРАМА

Сврха израде Програма заштите животне средине општине Чока за период 2024-2026. година је добијање документа јавне политике у области заштите, очувања и унапређења животне средине, у својству институционалног капацитета локалне самоуправе за интегрално управљање животном средином у циљу подизања квалитета живота локалног становништва. Програм је првенствено намењен доносиоцима одлука као помоћ будућем процесу одлучивања и доношења ваљаних и одговарајућих одлука у области заштите животне средине за добробит целокупне локалне заједнице. Процес израде Програма подразумева унапређење досадашње политике заштите животне средине и секторских политика ка управљању заштитом животне средине и природним ресурсима на принципима одрживог развоја. Програм је припремљен у циљу усмеравања развоја модерне политике заштите животне средине у општини Чока током наредне три године. Програм је креиран тако да омогући унапређење квалитета животне средине и подизање квалитета живота становништва општине Чока. Програм представља средство за:

- Идентификовање кључних проблема у животној средини општине Чока;
- Дефинисање приоритетних активности и решавање постојећих проблема у области заштите животне средине у општини Чока. Код утврђивања садржаја и структуре овог програма водило се рачуна да буде усаглашен са Законом о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон), Националним програмом заштите животне

средине („Службени гласник Републике Србије”, број 12/10), Законом о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 30/2018) и Уредбом о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика („Сл. гласник РС”, бр. 8/2019) и да обухвати све области које су у надлежности локалних самоуправа, али и одређене специфичне проблеме који су карактеристични за општину Чока. Програм заштите животне средине општине Чока обухвата:

- Визију, односно жељено стање чијем достизању се доприноси постизање посебних циљева;
- Преглед и анализу постојећег стања у Општини;
- Посебне циљеве јавне политике који се желе постићи утврђене Планом развоја општине Чока;
- Мере и активности за постизање посебних циљева, као и кључне показатеље учинака на нивоу посебних циљева;
- Анализу институционалних капацитета у Општини;
- Акциони план за достизање приоритетних циљева.

Израда Програма започета је идентификовањем кључних проблема у области животне средине на основу доступних информација и података, а затим су дефинисани циљеви политике животне средине, имајући у виду и већ утврђене циљеве на националном нивоу и посебне циљеве дефинисане на нивоу општине у Плану развоја општине Чока за период 2022-2030. године. На основу тако усаглашених циљева, одређени су мере и активности за достизање тих циљева. Након тога, дефинисан је потребан институционални оквир и начин праћења напретка у спровођењу Програма. На основу утврђених циљева и мера израђен је акциони план којим се утврђују мере, активности, рокови, носиоци и партнери у њиховој реализацији и могући извори финансирања.

1.2 МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ПРОГРАМА

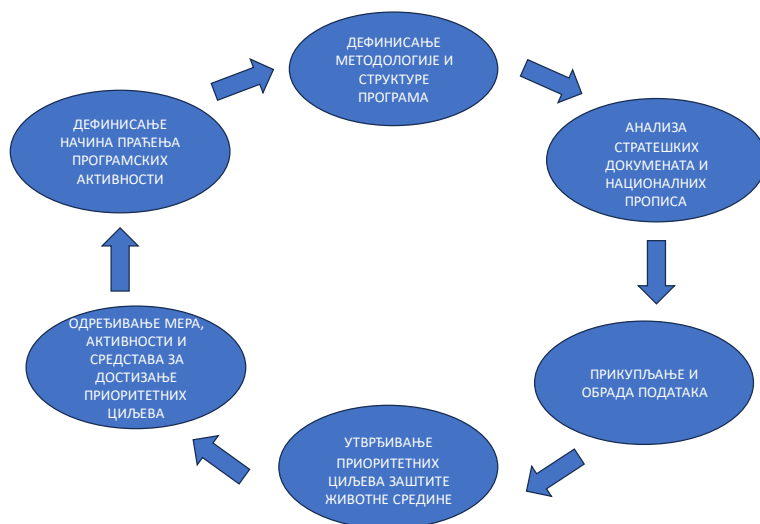
Стратешко планирање на нивоу локалне самоуправе подразумева координисане активности свих нивоа власти, укљученост свих заинтересованих страна и повезивање програма са годишњим и вишегодишњим буџетским планирањем локалне самоуправе. Процес припреме Програма је у ширем смислу следио методологију стратешког планирања политике заштите животне средине. Процес је пратио три општа принципа креирања политике:

- Учествовање, лични однос према Програму и ангажовање заинтересованих страна;
- Свеобухватан и координисан процес;
- Планирање, обезбеђење средстава и мониторинг.

Суштина методологије је утврђивање циљева политике и идентификовање средстава за њихово постизање. Креирање Програма ослањало се на становиште да није само држава

одговорна за квалитет животне средине у Србији, већ да заинтересоване стране треба да преузму одређену одговорност за побољшање услова заштите животне средине на националном нивоу. При изради Програма тежило се постизању већег степена интеграције са другим националним политикама, стратегијама и програмима. Израда Програма започета је утврђивањем постојећег стања у свакој од дефинисаних области, увидом у доступну и достављену документацију и на основу директно добијених информација од стране представника надлежних институција и Општине.

На основу чињеница о постојећем стању, приступило се идентификацији кључних проблема у датим областима, а затим и дефинисању циљева политике животне средине, имајући у виду већ утврђене циљеве на националном нивоу, секторске циљеве на нивоу града, као и циљеве градских општина. За сваки од дефинисаних циљева дефинисане су мере и активности које је у наредном периоду неопходно спровести како би се испунили претходно дефинисани циљеви. Такође, дефинисан је институционални оквир и начин праћења напретка у спровођењу Програма (Слика 1).⁵ На основу утврђених циљева израђен је акциони план којим су утврђене мере, активности, затим рокови за њихово извршење, носиоци њихове реализације и могући извори финансирања. Полазна тачка у овом првом циклусу процеса било је утврђивање структуре управљања (платформе) и постизање сагласности о методологији и резултатима процеса. Прво су прикупљени и обрађени подаци, а затим су утврђени кључни проблеми у области животне средине. На основу идентификованих проблема одређени су приоритетни циљеви политике заштите животне средине за период 2024-2026. године.

Слика 1. Приказ методологије рада у поступку израде Програма

⁵ Програм заштите животне средине града Сомбора за период 2023 – 2026. године, Град Сомбор, 2023. година

1.3 НАДЛЕЖНОСТ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Надлежност јединице локалне самоуправе у области животне средине дефинисана је чланом 190. Устава Републике Србије којим је прописано да општина, преко својих органа, у складу са законом, обавља различите послове, између осталог, стара се о заштити животне средине.

Поред Устава, надлежности јединица локалне самоуправе у области животне средине су дефинисане и другим законским и подзаконским актима, од којих су најзначајнији Закон о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 129/07, 83/14 - др. закон, 101/2016 - др. закон и 47/2018) и Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон).

Према Закону о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Србије“, бр. 129/07, 83/14 - др. закон, 101/2016 - др. закон и 47/2018) општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом стара се о заштити животне средине, обавља послове инспекцијског надзора из области заштите животне средине и Статутом општине може се предвидети да се за област заштите животне средине постављају помоћници председника општине.

Према Закону о о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон) систем заштите животне средине, у оквиру својих овлашћења, између осталих, обезбеђује јединица локалне самоуправе, односно јединица локалне самоуправе обезбеђује интеграцију заштите и унапређења животне средине у све секторске политике спровођењем међусобно усаглашених планова и програма и применом прописа кроз систем дозвола, техничких и других стандарда и норматива, финансирањем, подстицајним и другим мерама заштите животне средине.

За потребе планирања и дефинисања Програма заштите животне средине општине Чока, између осталог, коришћени су следећи плански документи и национални прописи:

- Плански документи:
 - Стратегија одрживог развоја Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 57/08);
 - Стратегија развоја образовања у Републици Србији до 2020. године („Сл. гласник РС“, бр. 107/12);
 - Национална стратегија одрживог развоја Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 57/08);
 - Национални програм заштите животне средине за период од 2009–2019. године („Сл. гласник РС“, број 12/10)
 - Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара („Сл. гласник РС“, бр. 33/2012);
 - Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године ("Службени гласник Републике Србије", бр. 12/2022);

- Локална стратегија одрживог развоја Општине Чока за период од 2010. до 2020. године;
- План развоја општине Чока за период 2020-2030. године;
- Средњорочни плана општине Чока за период 2023-2025. године;
- Програм заштите животне средине општине Чока за период 2018-2023. године;
- Локални план управљања отпадом за општину Чока за период 2010. до 2020. године;
- Национални прописи:
 - Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон);
 - Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 - др. закон);
 - Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 6/2009, 10/2013 и 26/2021 – др. закон);
 - Закон о водама („Сл. гласник РС“, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др. закон);
 - Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 96/2021);
 - Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
 - Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
 - Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04 и 25/15).

2. ВИЗИЈА

„Општина Чока је место са здравом животном средином без дивљих депонија, са чистом пијаћом водом и реконструисаном и изграђеном канализационом мрежом, пречишћеним отпадним водама и очуваним природним ресурсима за садашње и будуће генерације.“

3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

3.1 ИСТОРИЈАТ

Први писани помен Чоке датира из 1247. године, под именом Чака. У том времену садашња насељена места око Чоке су се назирала, пошто је тло било мочварно и плавно, те су се насеља брзо гасила и премештала, али је Чока, као насељено место, увек била и остала

на данашњем месту и простирала се почевши од данашњег Храма Светога Тројства, где се налазило и пристаниште, надаље према истоку. Током средњег века, Чока је изменила бројне владаре. Освајали су је и Хуни и Турци и куповале су је разне племићке породице. У доба дуге и мрачне турске владавине, било је и ретких позитивних појава, као што су развој трговине, узгој нових ратарских врста (кукуруз), развој саобраћаја по трговачким путевима и сл.⁶

Чока је 1779. године, припајањем Баната Мађарској, припала Торонталској жупанији. Власник поседа постаје Леринц Марцибањи, који је за њега платио 95.500 форинти на Првој отвореној царској аукцији у Бечу 1782. године. Почине насељавање Немаца, Мађара, Румуна, Словака, Пољака и других. 1773. године је код чоканских Срба забележено постојање школе. 1797. године Чока је постала варошица са свим тржишним привилегијама за тај статус. 1800. године почиње са радом и школа на мађарском језику.⁷

Крајем XIX века власници Чоке постају браћа Ледерер (Артур и Карољ), они од Чоке праве имање за узор. Врхунац привредног развоја у Чоки одвијао се управо у времену док је била у њиховом власништву. Поседи Ледерера у Чоки и Црној Бари износили су око 9.500 катарстарских јутара, на којима су се производили: шећерна репа, дуван, лук, лан, конопља, сирак, лубенице, диње и поврће, грожђе, пшеница, јечам, оvas, кукуруз и луцерка. 1934. године, када је због светске економске кризе била отежана продаја свиња, Ледерери одлучују да направе клиницу. Ова стратешка одлука имаће великог утицаја на каснији период, јер је месна индустрија постала главна индустријска грана, по којој је Чока годинама била позната.⁸

1941. године Банат окупирају Немци и Чока улази у састав "Херман Геринг верке" конзорцијума. Немци су одржавали ред и дисциплину и нису дозвољавали националистичке инциденте, због производње хране за трупе на фронту. 1945. године се конфискује Ледерерово имање и национализује индустрија. Имање друг Тито поклања радном народу на управљање. Током послератног периода, Чока је свој привредни живот и развој скоро потпуно ослонила на Индустрију меса "Чока". Међутим, слом Индустрије меса средином 90-тих година нанео је страхан ударац читавој заједници, од чијих се последица Чока још није опоравила. Данас, општина Чока према степену развијености јединица локалних самоуправа спада у трећу групу недовољно развијених јединица локалних самоуправа чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.⁹

Општина Чока је у данашњим границама формирана 1955. године.

3.2 АДМИНИСТРАТИВНИ И ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ

Општина Чока се налази у Војводини и спада у Севернобанатски округ. Лежи на левој обали реке Тисе и простира се на површини од 321 км². Општину чине осам насеља: Чока, Остојићево, Падеј, Санад, Јазово, Врбица, Црна Бара и Банатски Моноштор, а

⁶ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

⁷ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

⁸ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

⁹ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

седиште и уједно друштвено политички, образовни, здравствени и културни центар општине је насељено место Чока.

Слика 2. Положај општине Чока¹⁰

Граничи се са територијама следећих општина: Нови Кнежевац на северу, Кикиндом на истоку, општинама Адом и Сентом на западу и Кањижом на северозападу. На крајњем североисточном делу територија општине Чока излази на државну границу са Румунијом. Западна граница је природна. Чини је река Тиса која раздваја територију општине Чока од општина Сенте и Аде.¹¹

Општина Чока и по површини и по броју становника спада у групу мањих војвођанских општина. У погледу међусобног положаја насеља у општини може се рећи да се већа и економски јача насеља налазе у Потисју, на ивици лесне терасе према алувијалној равни Тисе.¹²

3.3 ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И КЛИМА

Рељеф чоканске општине одликује се елементима који су заједнички за рељеф читавог северног Баната. То је равничарско подручје, са малим висинским разликама. Апсолутне висине се крећу од 78 m до 85 m. Основни правац нагнутости терена је од севера ка југу, односно правцу отицања Тисе. Нагнутост се још запажа и од североистока ка

¹⁰ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

¹¹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

¹² План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

југозападу. На простору чоканске општине издвајају се две рељефне целине: лесна тераса и алувијалне равни Тисе и Златице.¹³

Генерално посматрано општина Чока има солидну, педолошку основу за развој свих производних облика пољопривреде. Најзначајније површине захватају разни типови чернозема 34,18%, међу којима преовлађује чернозем са знацима оглејавања у лесу који обухвата 22,40% целокупне територије општине Чока. Сви остали варијетети чернозема обухватају вишеструко мање површине. Чернозем је углавном лоциран у северном делу општине Чока.¹⁴

Климатске карактеристике општине одликују исте карактеристике као климу Баната. Банат се налази у средишњем делу умереног топлотног појаса. Просечна годишња температура је 11°C. Средње месечне температуре се крећу од 0°C у јануару, до 22°C у јулу. Преовладавајући ветрови у општини дувају из северозападног правца – Северац и југоисточног правца – Кошава. Просечне годишње падавине у општини износе 563,4 мм.¹⁵

3.4 ДЕМОГРАФИЈА

Општина Чока обухвата површину од 321 км², на којој живи 8.589 становника у 8 насељених места, према подацима из 2022. године. Насеље Чока има статус локалног центра и градског је карактера, док су остала насеља руралног карактера и имају статус насеља – локалне (месне) заједнице.

Табела 1. Укупан број становника у општини Чока¹⁶¹⁷

ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ ЈЕДИНИЦЕ			
Година	Република Србија	АП Војводина	Чока
2020	6.834.326	1.840.852	10.030
2021	6.834.326	1.825.982	9.943
2022	6.664.449	1.743.990	8.589

Општа демографска ситуација на подручју општине Чока је неповољна. Пад укупног броја становника, ниска стопа наталитета (8,38%) и укупног фертилитета (1,03), негативан природни прираштај (-128), као и висок индекс старења (187) су карактеристике популације

¹³ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

¹⁴ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

¹⁵ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

¹⁶ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

¹⁷ Републички завод за статистику, <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/stanovnistvo/>

која се налази у стадијуму дубоке демографске старости. Према подацима из 2022. године, укупан број домаћинстава на подручју општине Чока је био 3.814.¹⁸

Подаци о старосној структури становништва из 2022. године показују да је 2.123 становника (24,7%) популација преко 65 година, док младих од 15 до 18 година има 332, што чини 3,9% укупне општинске популације. У погледу полне структуре, од укупног броја пописаног становништва, жена има 4.353, а мушкараца 4.236.¹⁹ Општина Чока је мултиетничка заједница у којој равноправно живе и раде представници различитих националних заједница.

3.5 САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Друмски саобраћај

У домену капацитета друмског саобраћаја на подручју општине Чока егзистирају путеви различитог хијерахијског нивоа који својом изграђеношћу омогућају извршење путничког и робног превоза унутар општинског простора, али и окружења и субрегионалног повезивања. На овом простору постоји државни пут I реда (магистрални пут) бр. 24, Сента-Чока-Кикинда, који својом изграђеношћу и капацитивном способношћу представља основни капацитет који кумулише и усмерава готово сва саобраћајна збивања у оквиру овог простора. Из овог пута настају готово сви радијални правци који су од релевантног значаја за одвијање саобраћаја на овом и околном простору. У постојећем стању траса државног пута I реда бр. 24 из правца Сенте тангира урбани простор насеља Чока и има пружање кроз насеља Остојићево и Падеј. Транзитни токови дуж овог пута нарушавају одвијање насељског саобраћаја и значајно угрожавају функционисање насеља, што доводи и до угрожености безбедности одвијања саобраћаја. Укупно стање одвијања саобраћаја дуж овог пута може се сматрати задовољавајуће, осим пролаза кроз насеља.²⁰

У оквиру општинског простора Чока, у постојећем стању као значајни саобраћајни капацитети друмског саобраћаја дефинисани су државни путеви II реда (регионални путеви) бр. 112 Ђала-Нови Кнежевац-Чока-Валкањ-државна граница са Румунијом и бр. 123 Рабе-Врбица-Црна Бара-Мокрин. Државни пут бр.112 је регионалног карактера и он саобраћајно сервисира цео северни део Баната, тако што кумулише и усмерава све тамо настале саобраћајне токове до жељених одредишта. Саобраћајно оптерећење у току целе године варира и у многоставно зависи од обима пољопривредних радова. У постојећем стању траса државног пута II реда пролази кроз урбане просторе насеља Санад, Чока и тангира насеља Банатски Моноштор и Црна Бара. У насељима кроз које пролази он функционално представља главну насељску саобраћајницу и основни је реципијент свих насељских саобраћајних збивања. Саобраћај на овом путу кроз насеља нарушава мирне насељске токове и утиче на ниво еколошких параметара (бука, прашина, вибрације). Садашње стање нивоа саобраћајне услуге процењује као добро, али се у наредном периоду морају створити услови за измештање транзита ван урбаних простора насеља. Државни пут II реда бр.123 пресеца простор општине Чока од границе са Румунијом-Банатско Аранђелово-Врбица-

¹⁸ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

¹⁹ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

²⁰ Званична интернет презентација општине Чока; Распољиво на: <https://www.coka.rs>

Црна Бара-Мокрин-Кикинда. Овај државни пут на простору општине има пружање по наслеђеним трасама атарских путева и кроз насеља и има елементе који не припадају овом нивоу категорисаних путева. На простору општине Чока постоји унија општинских – локалних и некатегорисаних путева који ће бити укључени у будућу саобраћајну матрицу општине.²¹

Железнички саобраћај

На простору општине Чока железнички саобраћај је присутан већ дуже време преко пруга различитог значаја и то:²²

- Ново (Банатско) Милошево – Чока – Сента – Суботица, (регионална пруга бр. 3 у мрежи);
- Кикинда – (Мокрин) – Банатско Аранђелово (локална пруга бр. 15 у мрежи);
- спојни колосек станице Сента : (Чока) одвојна скретница 22 – одвојна скретница 23 (Ором) (локална пруга бр. 22 у мрежи);
- Чока – Нови Кнежевац (локална пруга бр. 32 у мрежи).

Железничка пруга Ново (Банатско) Милошево – (Чока) – Сента – Суботица спада у групу главних пруга у Војводини и на њој се обавља путничко-робни транспорт. Траса ове пруге тангира насеље Чоку, Остојићево и Падеј. Ова пруга, по изграђености и елементима, омогућава задовољавајући ниво превозних услуга на садашњем нивоу, с тим да се у будућности мора реконструисати и модернизовати да задовољи европске стандарде.²³

Пруга Чока – Нови Кнежевац егзистира готово један век и она је била основни носилац железничког саобраћаја некад, међутим данас је ван експлоатације. Железничка пруга Кикинда – Банатско Аранђелово својом трасом пресеца општински простор и локалног је значаја и последњих неколико година је ван експлоатације, тако да нема већег значаја за извршење транспортног рада.²⁴

Речни саобраћај

Тиса је пловна целом дужином од 39км, којом пролази поред територије општине Чока, од свог 105. до 144. км. На Тиси функционише скела у Падеју, изузев током зимских месеци, као и скела Батка, по потреби. На реци се налази и друмско-железнички мост код Сенте.²⁵

3.6 ПРИВРЕДА

Према степену привредне развијености, општина Чока припада групи недовољно развијених јединица локалне самоуправе, чији степен развијености је у распону 60% - 80% републичког просека.

²¹ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

²² Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

²³ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

²⁴ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

²⁵ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

Основне привредне гране у општини Чока су: пољопривредна производња, а нарочито сточарство, повртарство и гајење лековитог биља, прехранбена индустрија (индустрија меса, индустрија млека и производња вина), металска индустрија, примарна прерада дувана и производња производа од пластике.²⁶

У општини Чока је по свим параметрима пољопривреда доминантна делатност. Наиме, преко 90% територије општине је пољопривредно земљиште, сваки десети запослени становник општине је запослен у пољопривреди, у општини постоји око 1.500 пољопривредних газдинстава. Највећи број становника општине је запослен у сектору пољопривреде (10,9% у 2019. години), што указује на велику зависност становништва општине од пољопривредне делатности. У односу на републички просек тај број је чак седам пута већи, а у односу на покрајински просек, већи је три пута.²⁷

Индустрија се базира највећим делом на расположивој сировинској основи и постојећим производним капацитетима. У оквиру индустрије заступљена је производња млека и млечних производа, винарска индустрија, прерада лековитог биља, прерада дувана, метална индустрија и др. Индустријска производња је у стагнацији, а расположиви производни капацитети су углавном прерађивачког карактера, са недовољним степеном искоришћености и недовољним степеном финализације производа. У планском периоду динамичнији развој индустрије треба да се базира на прерађивачким капацитетима у области пољопривреде (првенствено захваљујући сировинској основи), као и на развоју малих и средњих предузећа (мањих индустријских погона виших фаза прераде (нарочито у сеоским насељима, у циљу спречавања даљег одлива становништва).²⁸

Анализа постојећих трговинских капацитета указује на довољан број трговинских капацитета за свакодневно снабдевање прехранбеним производима. Структура трговинских капацитета у општини Чока није задовољавајућа, јер недостају савремени трговински капацитети и специјализоване продавнице. Занатство у општини Чока карактерише перманентно смањење броја занатских радњи и њихова концентрација у општинском центру. У насељима општине Чока број и структура занатских услуга не задовољава потребе становништва. Од угоститељских објеката највише су заступљени угоститељски објекти који пружају услуге пића, а недостају угоститељски објекти који пружају услуге исхране и смештаја. У циљу повећања степена запослености и прихода становништва треба искористити постојеће могућности и за динамичнији развој занатства и личних услуга и домаће радиности, нарочито у функцији развоја туризма.²⁹

Након индустријализације, замајац развоја била је прерађивачка индустрија, те се није радило на неговању и развоју туризма као гране привреде.

(Не)запосленост

На крају 2020. године, по подацима републичког завода за статистику на територији општине Чока било је запослено 1.835 лица, што чини 18,13% укупне популације, што је за

²⁶ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

²⁷ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

²⁸ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

²⁹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

око 12 % ниже од републичког просека. Посматрано по секторима, око 60% запослених је у три следећа сектора:³⁰

- прерађивачка индустрија;
- трговина на велико и мало;
- пољопривреда.

Према подацима Аналитичког сервиса ЈЛС, укупан број запослених лица у 2022. години је био 1.818. У наредном табеларном приказу дата је структура запослености у Општини.

Табела 2. Укупан број и структура запослених према делатности, 2022.³¹

Сектор	Процент од укупног броја запослених у Општини
Пољопривреда, шумарство и рибарство	10,1
Рударство	0,1
Прерађивачка индустрија	34,4
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	0,4
Снабдевање водом и управљањем отпадним водама	1,4
Грађевинарство	1,2
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	13,5
Саобраћај и складиштење	2,3
Услуге смештаја и исхране	3
Информисање и комуникације	0,8
Финансијске делатности и делтности осигурања	0,2
Пословање са некретнинама	0,1
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	2,2
Административне и помоћне услужне делатности	1,7
Државна управа и обавезно социјално осигурање	7,3
Образовање	11,1
Здравство и социјална заштита	8,1
Уметност, забава и рекреација	0,1
Остале услужне делатности	1,8
Приватни предузетници и запослени код њих	13,8

3.7 ЖИВОТНА СРЕДИНА

Заштићена природна добра

Према подацима из Просторног плана општине Чока на подручју општине налазе се Споменик природе "Стари парк у Чоки" и део Специјалног резервата природе "Пашњаци велике дропље", као и подручја предвиђена за заштиту као станишта природних реткости.³²

³⁰ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

³¹ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

³² Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

СРП "Пашњаци велике дропље" који је заштићен на основу Уредбе ("Службени гласник Републике Србије", бр. 37/97) се делом налази на територији општине Чока у КО Јазово и КО Остојићево. Представља природно добро од изузетног значаја и сврстава се у I категорију заштите. Процедура за проширење граница Резервата је у току. Са новим границама, површина Резервата на територији општине Чока би износила око 1.361,96 ha. Представља једино станиште велике дропље, односно комплекс типичних панонских биљних заједница, специфичних само за регион северног Баната и специфичне фауне инсеката, водоземаца, сисара и птица који представљају услов за опстанак дивље дропље. На подручју Резервата, установљава се II и III степен заштите. Популација велике дропље је угрожена врста која ужива висок степен заштите. Ова врста птица је заштићена Уредбом о заштити природних реткости ("Службени гласник Републике Србије", бр. 50/93), према којој ужива заштиту првог степена која подразумева забрану уништавања или угрожавања њихових станишта. Налази се и на Глобалној црвеној листи заштићених животињских врста (IUCN) и у специјалној првој категорији. О СРП "Пашњаци велике дропље" стара се ловачко удружење "Перјаница" из Мокрина. Споменик природе "Стари парк у Чоки" је заштићен на основу општинске Одлуке о заштити („Службени лист општине Чока“, бр. 7/2003).³³

Квалитет животне средине

Подручје општине Чока спада у подручја угрожене животне средине, са негативним утицајима на човека, живи свет и квалитет живота.

На водоводну мрежу прикључено је 4.488 домаћинстава, односно 96,25% укупног броја домаћинстава.³⁴ Квалитет пијаће воде на подручју општине Чока је незадовољавајући, због присуства тешких метала и арсена. Микробиолошка исправност се постиже хлорисањем воде.³⁵

На канализациону мрежу прикључено је 1.207 домаћинстава, односно 31,6% укупног броја домаћинстава.³⁶ Канализација насеља у општини Чока се спроводи по принципу сепаратне канализације. Само у насељеном месту Чока постоји изграђена канализациона мрежа без постројења за пречишћавање отпадних воде. Прикупљена отпадна вода се упушта у реципијенте без икаквог претходног пречишћавања. У осталим насељима на територији општине није изграђена канализациона мрежа. Одвођење отпадних вода се врши путем индивидуалних септичких јама, чиме се директно врши загађивање земљишта, подземних и површинских вода.³⁷

Одлагање комуналног отпада на територији општине Чока, од 1996. године се вршило на депонији која је формирана у КО Чока, на катастарској парцели број 3122, на локалитету "Велики рит", површине од 15.000 м². Депоније не поседује елементе санитарне заштите и привременог је карактера, с обзиром да је општина Чока приступила Региону за управљање отпадом Суботица. На подручју општине Чока формиран је Центар за сакупљање отпада, комплетно инфраструктурно опремљен, на коме је предвиђено

³³ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

³⁴ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

³⁵ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

³⁶ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

³⁷ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

сакупљање комуналног отпада са територије општине и његов транспорт на Трансфер станицу у општину Сента, а потом транспорт у Регионални центар за управљање отпадом у Суботици.³⁸

3.8 КУЛТУРА, ОБРАЗОВАЊЕ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Општина Чока према степену развијености сврстана је у трећу групу, односно међу недовољно развијене локалне самоуправе чији је степен развијености у распону 60–80% републичког просека. Друштвени развој општине мерен индексом друштвеног развоја (ИДР) градова и општина, био је 2018. године 44,6.

За предшколско васпитање и образовање деце на територији општине Чока, задужена је ПУ „Радост”. У склопу ПУ налази се 6 објеката у 6 насељених места. Број деце у предшколским установама у 2022. години био је 253. Васпитно образовни рад одвија се на српском и мађарском језику. На територији општине Чока раде три основне школе у Чоки, Остојићеву и Падеју. Број ученика у редовним основним школама у 2022. години био је 564. У општини Чока постоји Хемијско-прехранбена школа Чока, у којој се настава одвија на српском и мађарском језику. Укупан број ученика у редовним средњим школама у 2022. години је био 108.³⁹

Табела 3. Процент становништва са одређеним нивоом образовања у Општини у 2022. години⁴⁰

Ниво образовања становништва	Процент од укупног броја становништва у Општини
Основно образовање	26
Средње образовање	51,5
Више образовање	3,8
Високо образовање	6,5

Дом здравља Чока обезбеђује примарну здравствену заштиту за подручје Чоке, са амбулантама у свим насељеним местима у општини. Делатност Дома здравља обухвата амбулантно поликлинички рад, специјалистичку консултативну дијагностику, лечење и друге видове медицинске помоћи, а који није праћен смештајем пацијената у стационарним установама, као и хитну медицинску помоћ. У склопу Дома здравља Чока постоји служба за снабдевање лековима.⁴¹

Културни живот Чоке своди се на културни аматеризам започет у другој половини XIX. века формирањем КД "Четрдесетосми круг" које је деловало до 1918. године. Данас у Чоки постоје Културно друштво "Мора Ференц" чији чланови негују мађарски, и КУД "Свети Сава" који негује српски фолклор. Поред ових друштава у Чоки делује Камерна сцена "Талија" и АПД "Orpheus theater" Чока. Честе су изложбе радова ликовних уметника који стварају у Чоки, као и јавне приредбе чији су организатори наведена друштва. У Чоки

³⁸ Решење Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Бр. 140-501-190/2023-05

³⁹ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

⁴⁰ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

⁴¹ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

делује и матична библиотека са завидним фондом књига. У општини Чока постоји већи број културно-уметничких друштава и удружења која негују традицију и обичаје.⁴²

Социјална заштита као друштвена делатност која има за циљ оснаживање грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и спречавање социјалне искључености, обавља се кроз функционисање Центра за социјални рад општине Чока. Активности из делатности Центра организују се у оквиру једне унутрашње организационе јединице и послове из делокруга Центра обављају сви запослени стручни радници. Центар за социјални рад за општину Чока има посебну организациону јединицу: Служба за остваривање локалних услуга социјалне заштите у оквиру које се пружају следеће услуге социјалне заштите:⁴³

- Дневне услуге у заједници;
- Услуге подршке за самосталан живот;
- Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге.

3.9 ПОЉОПРИВРЕДА И ТУРИЗАМ

Пољопривреда

Пољопривреда је уз индустрију носиоц развоја привреде општине Чока. Као што је већ уобичајено за банатске општине и у општини Чока, површине под њивским културама апсолутно доминирају и чине квантитативну окосницу пољопривредне производње. Збирни проценат удела њивских култура у укупној површини општине износи 63,39% и прилично је уједначен. Од њивских култура најзаступљеније су житарице, а знатно мање индустријско и крмно биље.⁴⁴

Оно што Чоку издваја у односу на окружење јесте неубичајено висок процентуални удео земљишта под пашњацима 17,53% на нивоу општине. Мора се међутим констатовати да овако висок удео пашњачких површина није у довољној мери искоришћен са аспеката сточарске производње. Значајне су и површине под ливадама 5,79% од укупне територије општине, али такође се не користе у довољној мери за унапређење сточарске производње. Шумско земљиште захвата 1,43% укупне територије општине. Све остале категорије земљишта по начину коришћења (виногради, воћњаци, трстици, мочваре и вртови) захватају мање од по 1%, али и поред тога, пре свега виноградарство има доста запажен привредни значај у овој општини.⁴⁵

Ратарство

Пољопривредно земљиште, обрадиво и необрадиво, обухвата око 29.000 ха, што представља скоро 90% укупне површине општине. Преовлађују земљишта нижих класа, тако да 80% обрадивог земљишта спада у II, III и IV класу. Државног земљишта има око 12.000 ха. Од тога је 8.000 ха обрадиво, а остатак чине ливаде, пашњаци, трстици, путеви и канали у власништву државе. Државно земљиште углавном обрађују пољопривредна

⁴² Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

⁴³ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

⁴⁴ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

⁴⁵ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

предузећа која су настала приватизацијом делова некадашњег пољопривредног комбината и земљорадничких задруга. Они углавном гаје пшеницу, кукуруз и индустријско биље (сунцокрет, шећерну репу).⁴⁶

По најновијим подацима Пописа пољопривреде из 2023. године, на територији општине има 1.092 пољопривредна газдинства, која обрађују 16.565,84 ха.⁴⁷

Сточарство

Сточарство је важна делатност становништва Чоке. На подручју општине Чока постоје две регистроване фарме, једна за узгој свиња, а друга је за говеда. По најновијим подацима Пописа пољопривреде из 2023. године, узгаја се укупно 15.692 свиње. Укупно има 3.761 грла говеда, од чега 1.941 чине краве музаре. На територији општине има 7.963 оваца углавном аутохтоне расе "Чоканска цигаја".⁴⁸

У последње време уводе се и нове расе оваца које се укрштају са цигајом. Због непостојања организоване производње (фарме, услужни тов, задругарство), малог броја грла по домаћинству, њиховог неуједначеног расног састава и слабих производних особина, отежан је откуп товних свиња, јагњади и млека и постиже се неповољнија цена на тржишту. Нестабилни тржни услови, непостојање дугорочних државних планова додатно обесхрабрује пољопривреднике да се баве сточарском производњом.⁴⁹

Остало

На територији општине Чока постоји традиција у гајењу винове лозе, дувана, белог лука, арпака, лековитог биља и цвећа. Ове културе се данас гаје на много мањим површинама него некада.⁵⁰

"Дуванска индустрија Чока" организује производњу и откуп дувана. Производњом вина бави се "Винарија Чока" на 150 ха, али не откупљује грожђе од индивидуалних произвођача. Организовањем производње и откупа лековитог биља бави се неколико приватних предузећа, као што је на пример предузеће Маквал. Последњих година у развоју је производња поврћа (парадајз, краставац, паприка) и цвећа у пластеницима.⁵¹

Туризам

Потенцијални ресурси општине Чока у области туризма су река Тиса, Златица, Стара и Мртва Тиса, резерват велике Дропље, дворак породице Ледерер са старим парком, вински подрум из 1903. године, каштел "Schulhoff" у Падеју, ловишта и широке могућности за спортски риболов. Ловни туризам представља један од значајнијих облика туристичког привређивања. Лови се ниска ловна дивљач (зец, фазан, јаребица), а од високе углавном

⁴⁶ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

⁴⁷ Званична интернет презентација Републичког завода за статистику Републике Србије; Расположиво на: <https://popispoljoprivrede.stat.gov.rs/sr-Cyrl/tabele>

⁴⁸ Званична интернет презентација Републичког завода за статистику Републике Србије; Расположиво на: <https://popispoljoprivrede.stat.gov.rs/sr-Cyrl/tabele>

⁴⁹ Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године

⁵⁰ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁵¹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

срнећа дивљач. На простору општине постоји 6 ловачких домова, а ловиштем газдује ловачко удружење "Падеј".⁵²

Са становништа туристичке валоризације, значајна је чињеница да на територији општине постоји културно-историјско и етнолошко наслеђе као значајан сегмент развоја туризма, док се у околини Чоке налази чувено виногорје.⁵³

3.10 ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И КАПАЦИТЕТИ ЗА УПРАВЉАЊЕ ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Надлежности органа Општине Чока детаљно су објашњене у Статуту Општине Чока.⁵⁴

Послови из надлежности општина утврђени Уставом и законом, ближе су одређени Јединственим пописом послова јединица локалне самоуправе који обезбеђује министарство надлежно за локалну самоуправу у складу са законом.

За остваривање својих права и дужности и за задовољавање потреба локалног становништва, Општина може оснивати предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу, у складу са законом и овим статутом.

Скупштина општине посебном одлуком оснива предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу и остварује права оснивача, ако законом или овим статутом за вршење појединих права оснивача није утврђена надлежност другог органа Општине. Општина може уговором, на начелима конкуренције, јавности, економичности, ефикасности и заштите животне средине, поверити правном или физичком лицу обављање појединих послова из своје надлежности.

Послове Општине врше органи Општине у оквиру своје надлежности утврђене законом и овим статутом. Скупштина општине доноси акте општег карактера. Ако законом или другим прописом није утврђено који орган је надлежан за обављање послова из надлежности Општине, све послове који се односе на уређивање односа из надлежности Општине врши Скупштина општине, а послове који су по својој природи извршни, врши председник Општине.

У Статуту општине Чока указана је и на то да општина, преко својих органа, у складу са Уставом и законом стара се о заштити животне средине, заштити од елементарних и других непогода, заштити културних добара од значаја за општину.

У општини Чока за послове заштите животне средине надлежно је Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење

⁵² Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁵³ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁵⁴ Статут општине Чока, Расположено на:

https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_e63ac037910745e9b2d62e04b539d547.pdf

обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности, као и Одељење за инспекцијске послове.

Одељење за инспекцијске послове врши послове који се односе на: послове комуналног инспектора, послове инспектора заштите животне средине, послове инспекцијског надзора у грађевинарству.

Одељење за инспекцијске послове обавља послове утврђене Одлуком о општинској управи, а који се односе на надзор над применом Закона о планирању и изградњи и над применом других прописа и општинских аката, стандарда, техничких норматива и норми квалитета, који се односе на пројектовање, грађење и реконструкцију објеката високоградње, нискоградња и других објеката, као и на извођење појединих грађевинских радова на тим објектима и грађење објеката на прописан начин; праћење стања, предлагање мера и надзор над применом закона и подзаконских аката из области заштите животне средине, стратешке процене утицаја на животну средину, интегрисаног спречавања и контроли загађивања животне средине, заштите ваздуха, заштити од нејонизујућих зрачења, заштити природе, заштити од буке, управљању отпадом и о процени утицаја на животну средину; доношење решења и налагање мера у области заштите животне средине и праћење њиховог спровођења; праћење стања, предлагања мера и инспекцијски надзор над законитошћу рада правних лица које обављају комуналну делатност и инспекцијски надзор над поступањем предузетника и грађана у погледу придржавања закона, других прописа и општинских аката; надзор у области уређивања и одржавања објеката и јавних површина; јавну хигијену, надзор над уређењем Општине, јавних зелених површина, функционисањем јавне расвете, снабдевања насеља водом и одвођења отпадних вода, снабдевања електричном и топлотном енергијом, изношењем и депоновање смећа, сахрањивањем, одржавањем гробаља, рада кафилерија; надзор над вршењем димничарских услуга; надзор над обављањем делатности пијаца; надзор над одржавањем чистоће јавних површина, над раскопавањем улица и других јавних површина и друге послове комуналне хигијене; праћење стања, предлагање мера и инспекцијски надзор над извршавањем закона и других прописа на одржавању, заштити, изградњи и реконструкцији локалних и некатегорисаних путева; надзор над применом општинских одлука у којима се регулише саобраћај; надзор над вршењем истовара и утовара робе из моторних возила; праћење стања, предлагање мера и инспекцијски надзор над законитошћу у обављању друмског локалног превоза и то: ванлинијског превоза путника, линијског и ванлинијског превоза ствари, превоза за сопствене потребе лица и ствари и ауто-такси превоза; извршење извршних или коначних решења из делокруга Општинске управе; вођење потребних евиденција; сарадњу са другим органима и организацијама ради међусобног обавештавања, размене података, пружања помоћи и заједничких мера и радњи од значаја за инспекцијски надзор, у циљу ефикаснијег обављања послова; пружање стручне помоћи, припрему документације, израду и ажурирање процене угрожености и планова заштите и спасавања који обухватају превентивне мере заштите којима се спречавају елементарне непогоде или ублажава њихово дејство; израду мера заштите и спасавања у случају непосредне опасности од елементарних непогода; предузимање мера ублажавања и отклањања непосредних последица од елементарних непогода; организацију цивилне заштите, успостављање интегрисаног система заштите и спасавања који би објединили све превентивне и оперативне мере заштите живота и имовине грађана; предузимање мера и праћење реализације мера из планова одбране и планова за ванредне ситуације, посебно у делу предузимања превентивних мера и процене ризика; сагледавање последица штета насталих елементарном непогодом и другим ванредним догађајима; послови заштите од

пожара; обављање стручних и административних послова за потребе Општинског штаба за ванредне ситуације и јединица цивилне заштите.⁵⁵

Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности, између осталог, врши послове који се односе на праћење стања и предузимање мера за заштиту и унапређење животне средине на подручју општине, припрему и спровођење акционих и санационих планова од значаја за заштиту животне средине на подручју општине, у складу са законима, прописима и актима општине и стара се и обезбеђује услове за очување и заштиту природе и природних добара, врши послове који се односе на праћење стања и предузимање мере унапређења енергетске ефикасности; израђује годишњи програм и извештај о реализацији програма и о стању заштите животне средине; спроводи поступак процене утицаја на животну средину и издавање дозволе управљања отпадом, као и друге послове државне управе у области заштите и унапређење животне средине који су поверени Општинској управи.⁵⁶

Табела 4. Структура запослених у сектору заштите животне средине⁵⁷

Одељење за инспекцијске послове		
Послови заштите животне средине	Звање	Број службеника
	Инспектор заштите животне средине	1
Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности		
Послови заштите животне средине	Шеф одељења	1

4. ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ - СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

4.1 ВОДНИ РЕСУРСИ

Законом о заштити животне средине (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон и 43/11 - одлука УС) дате су и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама и предузимањем мера за њихово очување и заштиту, у складу са посебним законом. Интегрално управљање водама остварује се у складу са Законом о водама (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 30/10 и 93/12), којим је у наше законодавство транспонована Оквирна директива о водама Европске уније (Water Framework Directive – WFD 2000/60/EC). Смисао испитивања квалитета површинских вода је да се на основу утврђених вредности показатеља квалитета

⁵⁵ Информатор о раду општине Чока; Расположиво на: https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_560e8203bd9c40f18ab33aa05f51e5b1.pdf

⁵⁶ Информатор о раду општине Чока; Расположиво на: https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_560e8203bd9c40f18ab33aa05f51e5b1.pdf

⁵⁷ Правилник о организацији и систематизацији радних места у Општинској управи општине Чока; Расположиво на: https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_d01e73b3a42641198c4fd8baea7b58f5.pdf

површинске воде дефинишу мере које треба предузети када измерене вредности не одговарају препорученим. На тај начин се врши помак са праћења квалитета (мониторинг) на управљање квалитетом вода, што је и смисао и крајњи циљ бриге о површинским водама. Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање ("Службени гласник Републике Србије", број 50/12) и Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода ("Службени гласник Републике Србије", број 74/11), еколошки статус река и језера класификује се као: одличан (I класа), добар (II класа), умерен (III класа), слаб (IV класа) и лош (V класа), док се еколошки потенцијал вештачких и значајно измењених водених тела класификује као: максималан (I класа), добар (II класа), умерен (III класа), слаб (IV класа) и лош (V класа).

Водни ресурси су одређени површинским и подземним водама на подручју општине Чока. Површинске воде у Општини су: река Тиса, лева притока Тисе Златица, каналска мрежа ХС ДТД, бројна језера, баре и мочваре. Топографска површина чоканске општине састоји се од водопрпусног земљишта, кроз које се вода процеђује и понире до првог водонепропусног слоја.⁵⁸

Водоснабдевање

Водоснабдевање на подручју општине Чока је у надлежности Јавног комуналног предузећа Чока. Снабдевање водом за пиће становника и већег дела индустрије одвија се захватањем подземних вода из основног водоносног комплекса. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине је око 61 л/с. Захватни објекти су искључиво бушени вертикални бунари. Активних бунара на извориштима за јавно водоснабдевање има 20 и њима се просечно захвата око 57 л/с. Бунарима мањег пречника захвата се просечно још око 4 л/с.⁵⁹

Водоснабдевање насеља Чока обавља се експлоатацијом подземних вода преко 7 бунара који се налазе на три локације у граду. Бунарима се захватају подземне воде основног водоносног комплекса. Просечна експлоатација у протеклом периоду износи око 35 л/с. Квалитет подземних вода не задовољава нормативе воде за пиће – садржај гвожђа и органских материјала изнад граничне вредности (ГВ). Индустријски погони имају своја изворишта на којима се захватају подземне воде такође из основног водоносног комплекса.⁶⁰

У насељу Банатски Моноштор, снабдевање водом за пиће одвија се из једног бунара који захвата подземне воде основног водоносног комплекса на изворишту. Просечни експлоатациони протицај бунара 2,22 л/с. Квалитет подземне воде не задовољава у потпуности нормативе воде за пиће, повећан је садржај амонијака изнад ГВ.

У насељу Врбица, снабдевање водом за пиће обавља се каптирањем једног бунара на изворишту. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 9,6 л/с. Квалитет подземне воде не задовољава у потпуности нормативе воде за пиће, повећан је садржај амонијака изнад ГВ. Насеље Јазово, снабдева се водом са бунара. Захваћене су подземне

⁵⁸ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁵⁹ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

⁶⁰ Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>

воде основног водоносног комплекса. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 5,8 л/с. Квалитет подземних вода не задовољава у потпуности нормативе воде за пиће, садржај гвожђа је изнад ГВ. У насељеном месту Остојићево постоји централни водоводни систем и водоснабдевање становништва се врши путем пет експлоатационих бунара. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 6,26 л/с. Насеље Падеј, се снабдева водом за пиће са четири бунара. Захватају се подземне воде основног водоносног комплекса. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 6,2 л/с. Квалитет подземних вода не задовољава нормативе воде за пиће, повећан је знатно садржај органских материја изнад ГВ. Насеље Санад, снабдева се водом за пиће каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 15,7 л/с. Квалитет подземних вода не задовољава у потпуности нормативе воде за пиће, повећан је садржај амонијака и органских материја изнад ГВ. Водоснабдевање насеља Црна Бара, обавља се преко бунара у центру насеља. Просечни експлоатациони протицај бунара износи 9 л/с. Квалитет подземне воде не задовољава у потпуности нормативе воде за пиће, повећан је садржај амонијака изнад ГВ.⁶¹

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Србије, укупно захваћене воде у 2021. години у општини Чока износиле су 705 хиљада м³. Испоручене воде за пиће износиле су 474 хиљада м³. Укупно отпуштене отпадне воде износиле су 442 хиљада м³, а испуштене отпадне воде у систем за одвођење отпадних вода износиле су 154 м³. Број домаћинстава прикључених на водоводну мрежу износи је 4.488 у 2021. години, док је на канализациону мрежу прикључено 1.207 домаћинстава.⁶² Ови подаци су приказани у табели.

Табела 5. Водоснабдевање и испуштање отпадних вода, 2021.⁶³

Укупне захваћене воде, хиљ. м ³	Испоручене воде за пиће, хиљ.м ³	Укупне испуштене отпадне воде), хиљ.м ³	Испуштене отпадне воде у системе за одвођење отпадних вода, хиљ.м ³	Пречишћене отпадне воде, хиљ.м ³	Број домаћинстава прикључених на водоводну мрежу	Број домаћинстава прикључених на канализациону мрежу
705	474	442	154	-	4.488	1.207

Квалитет пијаће воде

Квалитет пијаће воде на подручју општине Чока је незадовољавајући, како са аспекта микробиолошке исправности, тако и са аспекта физичко-хемијске исправности.

У 2022. години из јавних водовода и водних објеката на физичко-хемијску исправност у Севернобанатском округу, коме припада општина Чока, укупно је контролисано 2.483 узорка воде за пиће, од којих је 94,5% било неисправно. Најчешћи узроци микробиолошке неисправности су прекомерно присуство аеробних мезофилних бактерија и *Pseudomonas aeroginosa*, а најчешћи узроци физичко-хемијске неисправности су повећане вредности за KMnO_4 и боју. Део система за јавно водоснабдевање градских

⁶¹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁶² Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, Београд, 2022. године

⁶³ Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, Београд, 2022. године

насеља Севернобанатске области су и водни објекти, тако да је укупан проценат микробиолошки неисправних узорака износио 6,1%, а физичко-хемијски неисправних узорака 94,5%.⁶⁴

Канализациона мрежа

Канализација насеља у општини Чока се спроводи по принципу сепаратне канализације. Само у насељеном месту Чока постоји изграђена канализациона мрежа без постројења за пречишћавање отпадних вода, чија је изградња планирана. Прикупљена отпадна вода се упушта у реципијенте без икаквог претходног пречишћавања. У осталим насељима на територији општине није изграђена канализациона мрежа, као ни постројење за пречишћавање отпадних вода. Прикупљање отпадних вода врши се на уобичајен начин путем индивидуалних процедурних/септичких јама које су најчешће непрописано изведене. Имају улогу упијајућих бунара, чиме се директно врши загађивање слојева земље.

Одвођење атмосферских вода на територији општине се одвија преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице. Мрежа канала је на појединим местима у лошем стању (канални су затрпани или обрастали растињем) и функционише као упојни канал. Постигнути степен изграђености је веома низак.⁶⁵

У општини Чока, проценат домаћинстава прикључених на канализациону мрежу је 31,6% од укупног броја домаћинстава у 2022. години.⁶⁶ Укупна дужина изграђене канализационе мреже износи 29 km.⁶⁷

Са само 31,6% прикључених домаћинстава на канализациону мрежу и са само 29 km изграђене канализационе мреже општина Чока у односу на републички и покрајински просек има дупло мању вредност, скоро три пута мању од општине Сента, а на сличном нивоу као и општина Нови Кнежевац. Приказане вредности показатеља у области заштите животне средине јасно указују на недовољно развијену мрежу одвођења отпадних вода/ канализације, као и недостајуће капацитете за пречишћавање отпадних вода, што су управо приоритети у датој области.⁶⁸

Отпадне воде

Непречишћавање отпадних вода пореклом из домаћинстава и привредних субјеката представља велики проблем општине Чока. Када су у питању домаћинства, свакодневно се испушта велика количина отпадних вода, при чему се 288.000 м³ (65%) отпадних вода испусти у септичке јаме (Табела 6). Отпадне воде се пре испуштања у крајњи реципијент не пречишћавају, што утиче на погоршавање квалитета површинских вода.

Табела 6. Отпадне воде према пореклу, на подручју општине Чока⁶⁹

Параметар	У хиљадама м ³
Укупне испуштене воде	442

⁶⁴ Извештај о здравственој исправности воде за пиће јавних водовода и водних објеката у Републици Србији за 2022. годину, Институт за јавно здравље Србије Батут, 2023. године

⁶⁵ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁶⁶ Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије

⁶⁷ Званична интернет презентација Републичког завода за статистику Републике Србије

⁶⁸ План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године

⁶⁹ Еко-билтен, 2022, Републички завод за статистику РС

Укупне отпадне воде испуштене у системе за одвођење отпадних вода (јавна канализација)	154
Отпадне воде испуштене у септичке јаме	288

4.2 ПРИРОДА И БИОДИВЕРЗИТЕТ

Биодиверзитет

Законом о заштити природе ("Службени гласник Републике Србије", бр. 36/09, 88/10 и 91/10 - испр.) утврђене су надлежности и обавезе јединица локалне самоуправе у области заштите природе. Јединица локалне самоуправе, у складу са својим специфичностима и Стратегијом заштите природе и природних вредности Републике Србије, доноси десетогодишњи програм заштите природе. Стручне послове заштите природе и природних добара на територији Аутономне Покрајине Војводине обавља стручна установа - Покрајински завод за заштиту природе.

Према подацима из Просторног плана општине Чока на подручју општине налазе се Споменик природе "Стари парк у Чоки" и део Специјалног резервата природе "Пашњаци велике дропље", као и подручја предвиђена за заштиту као станишта природних реткости.⁷⁰

Подручја предвиђена за заштиту су:⁷¹

- ливаде између Сенте и Чоке које обилују флористичким реткостима, а уједно су гнездилиште и хранилиште за ретке врсте птица;
- локалитет Мртва Тиса Буцак (између Чоке и Санада) где се гнезде дугоноги прудници, птице мочварице, формирају колоније чапљи и популација воденог гриза;
- локалитет Бетлехем код Падеја где се, такође, гнезде међународно значајне птичје врсте;
- локалитет Рибњак „Златица“ код Јазова где се формира велика мешовита колонија чапљи и других врста птица;
- слатински пашњаци у околини Јазова, где се гнезде веома ретке и угрожене врсте;
- локалитет Аренда-Копово који се налази између Чоке и Црне Баре где су нађене ретке биљне врсте, гнезде се ретке птице (сабјарке, црвеноноги прудници, вивци, морски жалари) и задржавају јата ждралова и шљукарица;
- локалитет Велика слатина-Велика бара који представља заслањену степску ливаду као станиште флористичких вредности;
- чокалитет Моноштор-Црна Бара где се гнезде ретке птице.

Станишта природних реткости предвиђена за валоризацију су подручја слатина и остаци степа који се користе као пашњаци и кошанице. Представљају станишта природних реткости од националног и међународног значаја која су заштићене на основу Уредбе о заштити природних реткости.⁷²

Шуме

⁷⁰ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷¹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷² Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

Шумско земљиште у општини Чока захвата 1,43% укупне територије општине и то највише у насељу Падеј 3,08%, а најмање у насељу Врбици 0,06%.⁷³ Према подацима Републичког завода за статистику Републике Србије, на територији општине Чока обраста шумска површина износи 354 ха.⁷⁴ По подацима представљеним у стратешким документима општине Чока, шуме и шумско земљиште заузимају нешто већу површину и она износи 459,12 ха. Додатно се истичу заштитне и производне функције ових шума, укључујући производњу техничког дрвета.⁷⁵

На подручју општине Чока највећи комплекси шума распростиру се уз водоток Тисе. У питању су мешовите, вештачки подигнуте и изданачке шуме тополе, врбе, јасена и клонова ЕАТ, док је уз канале присутан и багрем. Шуме на подручју општине Чока имају неколико значајних функција:⁷⁶

- штите одбрамбени насип и друге водопривредне објекте од високих вода;
- утичу на смањење воденог таласа;
- регулишу климатске факторе, односно ублажавају екстремне температуре и смањују ударе кошаве.

На простору обухвата Плана налазе се ловишта "Велики рит", површине 23.139 ха, и ловиште "Шујмош" површине 7.833 ха, која су дата на газдовање ловачким удружењима. Чине их шуме и шумско земљиште, пашњаци и ливаде и оранице у највећем проценту и воде, баре и трстици. У ловишту су заступљена крупна и ситна ловна дивљач, перната дивљач и трајно заштићене врсте. Као кључни изазови у управљању ловиштима на подручју општине Чока, истичу се унапређење услова станишта и повећање бројности популације дивљачи.⁷⁷

4.3 ЗЕМЉИШТЕ

Законом о заштити земљишта (Службени гласник Републике Србије број 112/2015) уређује се заштита земљишта, систематско праћење стања и квалитета земљишта, мере санације, ремедијације, рекултивације, инспекцијски надзор и друга питања од значаја за заштиту и очување земљишта као природног ресурса од националног интереса. Према члану 6 овог закона, заштиту земљишта у оквиру својих овлашћења и обавеза обезбеђују Република, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна лица, предузетници, односно власници и корисници земљишта који у обављању активности угрожавају, деградирају или загађују земљиште.

У остваривању система заштите земљишта субјекти заштите из става 1. овог члана су одговорни за сваку активност којом се нарушава или може да се наруши природно стање и квалитет земљишта и за непредузимање мера заштите у складу са овим и другим законима.

⁷³ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷⁴ Општине и региони у Републици Србији, Републички завод за статистику, Београд, 2022. године

⁷⁵ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷⁶ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷⁷ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

Сходно подацима којима располаже општина Чока, на територији општине не постоји успостављен мониторинг квалитета земљишта.⁷⁸

На подручју општине Чока, у педолошком саставу земљишта преовлађују различити типови чернозема, али су заступљени и други типови земљишта. На подручју општине Чока присутно је неколико типова земљишта (Табела 7).

Табела 7. Типови земљишта општине Чока⁷⁹

Тип земљишта	Површина (ха)	Учешће у %
Чернозем карбонатни на лесној тераси	901,47	2,74
Чернозем са значима оглејавања у лесу	7.361,19	22,40
Чернозем бескарбонатни	1.431,04	4,35
Чернозем солончакасти	663,54	2,02
Чернозем солоњецести	756,13	2,30
Чернозем на песковитом лесу	122,47	0,37
Алувијално песковито земљиште	122,99	0,37
Алувијално иловасто земљиште	700,1	2,13
Алувијално забарено земљиште	664,37	2,02
Алувијално земљиште на ритској црници	417,81	1,27
Ливадска црница бескарбонатна	1,49	0,00
Ливадска црница солончакаста	118,69	0,36
Ритска црница карбонатна	212,1	0,65
Ритска црница карбонатна заслађења	872,43	2,65
Ритска црница бескарбонатна	2.669,28	8,12
Ритска црница бескарбонатна местимично	275,25	0,84
Ритска смоница	8.264,18	25,15
Ритска смоница заслађена	269,34	0,82
Ритска смоница заслађена и алкализована	565,3	1,72
Мочварно глејно земљиште	450,56	1,37
Солончак	965,66	2,94
Солоњец	3.584,37	10,91
Солоњец солончакасти	722,01	2,20
Реке, језера, баре и мочваре	749,05	2,28

Најзначајније површине захватају разни типови чернозема 34,18%. Генерално гледано черноземи спадају у најплоднија земљишта са највећим производним потенцијалима, са значајним учешћем хумуса у површинском делу и са одличним водним и ваздушним режимом, као и добрим механичким саставом. Налази се на лесним терасама и платонима, а настаје деловањем подземних вода, услед чега се јављају промене у

⁷⁸ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁷⁹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

мртваици-лесу. Овај чернозем углавном покрива дубље развучене и просторне депресије, а по морфолошким особинама у акумулативно-хумусном делу је близак другим черноземним творевинама. Слатинаста земљишта (тешке ритске црнице и смонице) су хидроморфне структуре и налазе се на контакту алувијалне равни и лесне терасе. Алувијум различитог механичког састава налази се у самом приобаљу Тисе и под директним је утицајем водног режима реке Тисе.⁸⁰

Значајније површине на територији општине Чока обухватају земљишта типа смонице око 27,69%, од чега је далеко најзаступљенија ритска смоница заслањена 25,15%, док су остале смонице неупоредљиво мање заступљене. Смонице су тешка глиновита земљишта, са високим учешћем честица глине и праха. По хемијском саставу најчешће су неутрална или слабо кисела земљишта. Количина хумуса је врло ниска, услед дуготрајног искоришћавања. Производне особине смонице указују на њену релативно високу плодност, која је у нашим условима умањена неадекватном обрадом, што је довело до испирања хумуса, а такође и чињеницом да се у деловима кишних година ово земљиште јако тешко обрађује.⁸¹

Различити облици ритских црница обухватају 12,26% општине, од којих је најзаступљенија ритска црница бескарбонатна 8,12%. Ово земљиште се готово у целости користи за ратарску производњу и на њему се гаје разноврсне културе. Значајне површине у општини Чока обухвата и солоњец 10,91%, који се одликује тешким механичким саставом, високом алкалношћу, неповољним водно-ваздушним режимом. Овај тип земљишта се не препоручује за гајење ратарских култура, већ је погодан за пашњаке.⁸²

Пољопривредно земљиште

Подручје општине Чока одликује се квалитетним плодним земљиштем. Међутим, плодно земљиште се деценијама загађује нерационалном употребом вештачких ђубрива и пестицида, као и отпадним материјама пореклом са сточних фарми и индустријских погона. Такође, непостојање ветрозаштитних појасева на подручју Општине појачава ефекат еолске ерозије и исушивање земљишта. Земљиште се загађује и дивљим депонијама, као и саобраћајем (изградњом саобраћајница, прометом возила). С обзиром на значај пољопривредног земљишта за Општину, усмерену великим делом на пољопривредну производњу, потребно је посебно обратити пажњу на очување плодности пољопривредног земљишта. Неопходно је успоставити систем праћења стања плодног земљишта чији би подаци омогућили боље сагледавање целокупне ситуације у погледу загађења пољопривредног земљишта, што би олакшало решавање датих проблема кроз формирање јасних конкретних мера и активности.

Значајан проблем у погледу коришћења пољопривредног земљишта на подручју општине Чока је каналска мрежа за наводњавање и одводњавање пољопривредних површина. Каналска мрежа за наводњавање и одводњавање је изграђена, али због неадекватног одржавања функционисање исте је отежано. Коришћење канала за заливање је ограничено стањем система за наводњавање. Проблем стања каналске мреже долази до

⁸⁰ Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2018. годину. Општина Чока, 2018. година

⁸¹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

⁸² Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

изражаја у временским периодима високог нивоа подземних вода и велике количине атмосферских падавина, тако да су велике површине пољопривредног земљишта у тим периодима поплављене или су исушене у периоду кад их је потребно наводњавати. Дакле, неопходно је довођење каналске мреже у функцију, односно изградња недостајућих канала и њихово редовно одржавање. На територији општине Чока пројектовано је још 340 ха каналске мреже, али она није изведена, односно није у функцији. С обзиром на земљишта која су превлажена и забарена, у општини Чока потребно је одводњавање на још 8.400 ха.⁸³

У циљу заштите земљишта јединице локалне самоуправе, у оквиру својих надлежности треба да обезбеде систематско праћење стања и квалитета земљишта, и одржавање базе података о стању и квалитету земљишта, а у складу са Програмом мониторинга земљишта (Закон о заштити земљишта). Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Службени гласник РС”, број 88/20) прописана је методологија, индикатори, стандарди и остало, које је неопходно испунити у поступку мониторинга за систематско праћење квалитета и стања земљишта.

Тренутно стање пољопривредног земљишта захтева пре свега предузимање мера на плану подизања и гајења пољозаштитних појасева у општини Чока. Потребно је спровођење комасације, добровољно груписање земљишта због велике уситњености катастарских парцела и ради рационалнијег коришћења пољопривредног земљишта. Пошумљавање и заснивање пољозаштитних појасева се предвиђа на основу Просторног плана Републике Србије и треба да буде у складу са основама шумског привређивања. Планом се предвиђа повећање шумовитости за општину Чока са 1,5% на 10,1%. Потребно је онемогућити сечу преосталих шума и шумских засада. Такође, потребно је спречити коришћење пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, осим у законом дозвољеним случајевима. Корисници обрадивог пољопривредног земљишта дужни су да земљиште редовно обрађују, као и да врше систематско уклањање парложне траве на истом. Потребна је, најмање сваке пете године, контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта и количине унетог минералног ђубрива и пестицида.⁸⁴

4.4 ЈАВНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Паркови и зелене површине

Када је у питању ваншумско зеленило, најзначајније јавне зелене површине у свакој локалној заједници представљају паркови, целине високе естетске и функционалне вредности. Остале зелене површине укључују зеленило поред саобраћајница, зграда, кућа, јавних објеката, спортско-рекреативних површина, паркинга, гробаља итд., и махом су представљене травњацима и ниским растињем.

У насељу Чока постоје две парковске површине које су делимично уређене: око дворца Ледерер и на простору између железничке пруге и комплекса Винарије. Значајна јавна зелена површина у насељу јесу површине линијског зеленила у оквиру путног земљишта које је делимично уређено. Потребно је да се ово зеленило у потпуности уреди,

⁸³ Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2018. годину. Општина Чока, 2018. година

⁸⁴ Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2018. годину. Општина Чока, 2018. година

оплемени ниским и средњим зеленилом, као и да се мртва стабла замене новим садницама. На местима где улично зеленило није уређено и одржавано постоје услови за уређењем тих површина тако да постоји могућност формирања компактног и континуалног линијског зеленила. На овај начин улично зеленило може послужити својој, иначе основној, сврси у систему зеленила, а то је повезивање другог јавног зеленила у насељу, чиме се може формирати континуитет јавног зеленила и повезивање зеленила других категорија у један систем. Друго јавно зеленило у насељу је, такође, само делимично уређено и одржавано.⁸⁵

4.5 ВАЗДУХ

Мониторинг и квалитет ваздуха

Чланом 74 Устава Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", бр. 98/2006 и 115/2021) се прописује да свако има право на здраву животну средину, као и на благовремено и потпуно обавештење о њеном стању. Одговорним за заштиту животне средине сматра се сваки појединац, који је дужан да је чува и побољшава, а посебно Република Србија и аутономна покрајина.⁸⁶

Законом о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон) се у члану 24 прописује да се у Републици Србији заштита ваздуха остварује предузимањем мера систематског праћења квалитета ваздуха, смањењем загађивања ваздуха загађујућим материјама испод прописаних граничних вредности и предузимањем техничко-технолошких и других потребних мера за смањење емисије, праћењем утицаја загађеног ваздуха на здравље људи и животну средину. Мере заштите ваздуха обезбеђују очување атмосфере у целини са свим њеним процесима и климатским обележјима.⁸⁷

Према одредбама Закона о заштити ваздуха ("Службени гласник Републике Србије", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон), у циљу ефикасног управљања квалитетом ваздуха успоставља се јединствени функционални систем праћења и контроле степена загађења ваздуха и одржавања базе података о квалитету ваздуха (мониторинг квалитета ваздуха).⁸⁸ Системом мониторинга квалитета ваздуха успоставља се државна и локалне мреже мерних станица и/или мерних места за фиксна мерења.⁸⁹ Мониторинг квалитета ваздуха у Републици Србији, у оквиру своје надлежности утврђене законом, обезбеђују Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.⁹⁰

Према одредбама Закона о заштити ваздуха ("Службени гласник Републике Србије", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон), израду Годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха у Републици Србији припрема и објављује Агенција за заштиту животне средине. Годишњим извештајем обухваћени су подаци који су достављени Агенцији од стране институција које врше мерења и учествују у мониторингу квалитета ваздуха на

⁸⁵ План генералне регулације насеља Чока, Скупштина општине Чока, 2013. година

⁸⁶ Члан 74 Устава Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/2006 и 115/2021)

⁸⁷ Члан 24 Закона о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14 /2016, 76/2018, 95/2018 - др закон и 95/2018 - др закон)

⁸⁸ Члан 9 став 1 Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон)

⁸⁹ Члан 10 став 1 Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон)

⁹⁰ Члан 9 став 2 Закона о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон)

националном и локалном нивоу. Уредбом о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 58/2011), дефинисане су мерне станице и мерна места, њихов број и распоред, као и загађујуће материје које се на њима мере.^{91,92}

Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији обухвата годишњу оцену квалитета ваздуха за три зоне и осам агломерација у Републици Србији. Сагласно члану 5. Закона о заштити ваздуха, Уредбом о одређивању зона и агломерација ("Службени гласник Републике Србије", број 98/2012), на територији Републике Србије одређене су три зоне и осам агломерација. Територије и називи зона су:⁹³

- Зона "Србија", која обухвата територију Републике Србије, осим територија аутономних покрајина, града Београда, града Ниша, града Ужица, града Смедерева, општине Косјерић и општине Бор;
- Зона "Војводина", која обухвата територију АП Војводине, осим територије града Новог Сада и града Панчева;
- Зона "Косово и Метохија", која обухвата територију АП Косово и Метохије.

На територији Републике Србије одређене су осам агломерација:⁹⁴

- 1) Агломерација "Београд", која обухвата територију града Београда;
- 2) Агломерација "Нови Сад", која обухвата територију града Новог Сада;
- 3) Агломерација "Ниш", која обухвата територију града Ниша;
- 4) Агломерација "Бор", која обухвата територију општине Бор;
- 5) Агломерација "Ужице", која обухвата територију града Ужица;
- 6) Агломерација "Косјерић", која обухвата територију општине Косјерић;
- 7) Агломерација "Смедерево", која обухвата територију града Смедерева;
- 8) Агломерација "Панчево", која обухвата територију града Панчева.

Сагласно члану 21 Закона о заштити ваздуха, а према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толератних вредности, на основу резултата мерења, утврђују се следеће категорије квалитета ваздуха:⁹⁵

- прва категорија – чист или незнатно загађен ваздух, где нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју;
- друга категорија – умерено загађен ваздух, где су прекорачене граничне вредности азот-диоксида, али није прекорачена толерантна вредност и нису прекорачене граничне вредности за остале загађујуће материје;
- трећа категорија – прекомерно загађен ваздух, где су прекорачене граничне вредности за једну или више загађујућих материја.

⁹¹ Пантић О. Анализа законодавног оквира Заштита ваздуха, Београдски фонд за политичку изузетност (БФПИ), Београд, 2020. година, <https://bos.rs/ekz/uploaded/Analiza-zakonodavnog-okvira-kvaliteta-vazduha-u-Srbiji.pdf>

⁹² Годишњи Извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2021. године, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, Министарство заштите животне средине, Република Србија, Београд, 2022. година, http://www.sepa.gov.rs/download/Vazduh_2021.pdf

⁹³ Члан 2, Уредба о одређивању зоне и агломерације („Службени гласник Републике Србије“, број 98/2012)

⁹⁴ Члан 2, Уредба о одређивању зоне и агломерације („Службени гласник Републике Србије“, број 98/2012)

⁹⁵ Годишњи Извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2021. године, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, Министарство заштите животне средине, Република Србија, Београд, 2022. година, http://www.sepa.gov.rs/download/Vazduh_2021.pdf

О спровођењу Програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи стара се Министарство заштите животне средине Владе Републике Србије. Обавља координацију активности државне мреже и сарађује са другим органима државне управе који на основу посебних прописа учествују у праћењу квалитета ваздуха, посебно са органима надлежним за заштиту здравља људи, заштиту природе, праћење метеоролошких услова и друго, као и са органима аутономне покрајине и јединицама локалне самоуправе. Праћење квалитета ваздуха у државној мрежи, у оквиру својих надлежности, врше Агенција за заштиту животне средине, републичка организација надлежна за хидролошке и метеоролошке послове и овлашћена правна лица који имају обавезу да податке о извршеним мерењима достављају Агенцији.⁹⁶

За праћење квалитета ваздуха на нивоу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе формирају се локалне мреже које чине допунске мерне станице и/или мерна места које надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе одређују на основу мерења или поступака процене за зоне и агломерације за које нема података о нивоу загађујућих материја, а у складу са својим потребама и могућностима.⁹⁷

Мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи обавља се према програму који за своју територију доноси надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе а који мора бити усклађен са Програмом контроле квалитета ваздуха у државној мрежи, а на који сагласност даје Министарство заштите животне средине. Средства за реализацију програма контроле квалитета ваздуха у локалној мрежи обезбеђују се из буџета аутономне покрајине и буџета јединице локалне самоуправе, а координацију свих активности локалне мреже обавља надлежни орган аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе који су у обавези да податке о резултатима мониторинга квалитета ваздуха јавно објаве и доставе Агенцији за заштиту животне средине.⁹⁸

Према званичним подацима Агенције за заштиту животне средине из 2022. године, у погледу квалитета ваздуха територија општине Чока припада тзв. зони Војводина, у којој је ваздух чист или незнатно загађен (прва категорија).⁹⁹

Према расположивим подацима, мониторинг квалитета ваздуха у општини Чока, а на основу Уговора о испитивању ваздуха врши Завод за јавно здравље Кикинда. На мерном месту ЈКП Чока, у фебруару 2024. године, извршена је анализа аероседимента у којем су одређене концентрације укупних таложних материја, релевантних анјона и катјона, битне физичко-хемијске особине падавина, анализа сумпор диоксида, чађи и азот диоксида. Добијени резултати указују да је током фебруара 2024. године квалитет ваздуха био задовољавајућег квалитета, с обзиром да су измерене концентрације укупних таложних материја, чађи, сумпордиоксида, азотдиоксида, укупних суспендованих честица и суспендованих честица PM_{10} биле испод прописаних граничних вредности. Смањење емисије честица у општини Чока је могуће смањити, а нарочито током зимских месеци, коришћењем чистијих горива (гас или електрична енергија), уместо чврстих горива и оних који потичу из нафте или отпада. Додатно је квалитет ваздуха могуће побољшати

⁹⁶ Члан 13, Закон о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон)

⁹⁷ Програм контроле квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада у 2021. и 2022. години

⁹⁸ Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС“, бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 – др. закон)

⁹⁹ Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2022. годину, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, Београд, 2023. године

постављањем уређаја за пречишћавање ваздуха у индустријским постројењима, пошумљавањем околине, прањем улица и одржавањем хигијене насеља.¹⁰⁰

4.6 ОТПАД

Управљање отпадом организује се на начин који не представља опасност по здравље људи и животну средину у складу са законом. Према Закону о управљању отпадом („Службени гласник РС”, број 36/09, 88/10, 14/16 и 95/2018 - др. закон) субјекти надлежни за управљање отпадом су Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, Агенција за заштиту животне средине, стручне организације за испитивање отпада, невладине организације, укључујући и организације потрошача, други органи и организације, у складу са законом.

Јединица локалне самоуправе у складу са Законом о управљању отпадом, Законом о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС", бр. 129/2007, 83/2014 - др. закон, 101/2016 - др. закон и 47/2018) и Законом о комуналним делатностима ("Сл. гласник РС", бр. 88/2011, 104/2016 и 95/2018) има следеће одговорности:

- припремају регионалне планове управљања отпадом, усклађене са Програмом;
- управљања отпадом Републике Србије за период 2022-2031. године и у сарадњи са осталим општинама;
- доносе локалне планове управљања отпадом, усклађене са Програмом управљања отпадом Републике Србије за период 2022-2031. године;
- просторним плановима утврђују локације за постројења за управљање отпадом;
- удружују се са другим општинама у циљу заједничког управљања отпадом;
- спроводе санацију и затварање одлагалишта сагласно плану управљања отпадом;
- организују сакупљање и сигурно одлагање отпада у складу са стандардима и локалним планом управљања отпадом;
- омогућују одвојено сакупљање секундарних сировина и органског отпада, и
- организују превоз до центара за управљање отпадом;
- достављају податке Агенцији за заштиту животне средине Републике Србије у складу с прописима.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе у складу са Законом:

- доноси локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са законом, води евиденцију и податке доставља надлежном министарству;
- на захтев министарства или надлежног органа аутономне покрајине даје мишљење у поступку издавања дозвола;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са законом;

¹⁰⁰ Званична интернет презентација Завода за јавно здравље Кикинда; Расположиво на: <https://zavodki.org.rs/kvalitet-vazduha-coka-ii-2024/>

- као и друге послове утврђене законом.

Јединица локалне самоуправе својим актом одређује органе и службе надлежне за обављање послова. Јединице локалне самоуправе најчешће се удружују и врше поделу послова и одговорности ради остваривања заједничких циљева, планова и програма развоја у области заштите животне средине. Обављање комуналних делатности може се организовати за две или више јединица општина, односно насеља, под условима утврђеним законом и споразумом скупштина тих општина. Јединица локалне самоуправе ради остваривања својих права и дужности и задовољавања потреба локалног становништва оснива предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу.

С обзиром да је општина Чока приступила регионалном концепту управљања отпадом у региону Суботица, на њеној територији изграђен је Центар за сакупљање отпада. Локација се налази на грађевинском подручју, на источном ободу насеља Чока и обухвата површину од 3.099 м². Рециклажно двориште је са десне стране пута Чока-Моркин, на око 200 м од локације постојеће депоније. Удаљеност од локације трансфер станице у Сенти је 7,41 км. У циљу заштите тла од евентуално просутог отпада, саобраћајнице на комплексу су асфалтиране. Снабдевање електричном енергијом је обезбеђено, као и снабдевање водом.¹⁰¹ Центар за сакупљање отпада, за који се користи и термин рециклажно двориште, је изграђен како би грађани могли да самоиницијативно предају амбалажни отпад, као и посебне токове отпада, чиме се подиже ниво примарне селекције ових врста отпада.¹⁰²

Одлагање комуналног отпада на територији општине Чока, од 1996. године се врши на депонији која је формирана у КО Чока, на катастарској парцели број 3122, на локалитету "Велики рит", површини од 15.000 м². Земљиште на којем се врши одлагање представља природну депресију и мочварно земљиште. Депонија поседује неке од основних заштитних мера (прикључак на јавни пут, рампа, пријавница и чуварска служба), али није санитарно уређена. Локалитет је привременог карактера до преласка на систем регионалног депоновања комуналног отпада. На депонији се одлаже чврсти и течни отпад, а такође и опасан отпад. Често долази до самозапалења отпада на одлагалишту, чиме се метан и диоксини директно емитују у атмосферу.¹⁰³

На подручју општине Чока евидентирани су дивље депоније на подручју следећих насељених места: Падеј, Санад, Остојићево, Јазово, Врбица и Црна Бара.

Просечна дневна количина отпада по становнику настала у општини Чока износи 0.87 килограма. Организовано сакупљање и транспорт отпада у општини Чока је успостављено код 65% становништва, а за управљање отпадом је надлежно ЈКП "Чока".¹⁰⁴

Изградња Регионалног центра за управљање отпадом и рад са пуним капацитетом обезбеђују инфраструктура за одлагање комуналног неопасног отпада, а самим тим представља предуслов за затварање сметлишта. Набавком додатне опреме планира се

¹⁰¹ Решење Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Бр. 140-501-190/2023-05

¹⁰² Регионални план управљања отпадом за град Суботицу и општине Бачка Топола, Мали Иђош, Сента, Чока, Кањижа и Нови Кнежевац за период од 2018-2028. године, Регионална депонија доо Суботица, 2018. година

¹⁰³ Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2018. годину. Општина Чока, 2018. година

¹⁰⁴ Регионални план управљања отпадом за град Суботицу и општине Бачка Топола, Мали Иђош, Сента, Чока, Кањижа и Нови Кнежевац за период од 2018-2028. године, Регионална депонија доо Суботица, 2018. година

повећање броја домаћинстава која су обухваћена организованим системом сакупљања комуналног отпада на 100% покривености територије Суботичког региона, што ће директно утицати на знатно смањење индивидуалног одлагања отпада на несанитарне и дивље депоније.¹⁰⁵

Обавеза јединица локалних самоуправа обухваћених регионалним системом управљања отпадом је да затворе све локалне несанитарне депоније, када регионални систем буде оперативан, као и да их у складу са националним законским регулативама санирају. Јединице локалних самоуправа су дужне да у складу са Законом о управљању отпадом у ограниченом временском периоду: израде попис неуређених депонија на свом подручју; изради пројекте санације и рекултивације неуређених депонија, на које сагласност даје министарство, односно аутономна покрајина. Санација и затварања сметлишта, захтева израду студија процена стања са предлогом мера које је неопходно спровести са циљем избора најадекватнијег решења.¹⁰⁶

4.7 БУКА У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

Према проценама Светске здравствене организације, негативно дејство буке добија све веће размере у урбаним срединама. Област буке у животној средини регулисана је Законом о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон), Законом о заштити од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 96/2021), као и пратећим подзаконским актима, који су усклађени са важећим прописима ЕУ.

Чланом 9, став 1 Закона од заштите од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 96/2021) јединица локалне самоуправе:

1) утврђује мере и услове звучне заштите у плановима, програмима и пројектима, укључујући и оне на које даје сагласност у поступку стратешке процене утицаја, процене утицаја пројеката на животну средину, односно у поступку издавања интегрисане дозволе за рад постројења и активности;

2) врши акустичко зонирање, одређује тихе зоне, као и мере забране и ограничења на својој територији и то одлуком надлежног органа, у складу са овим законом;

3) уређује мере и услове звучне заштите и коришћења извора буке у стамбеним и стамбено пословним објектима као и у пословним објектима, у зонама за становање у којима се обавља делатност која буком омета и узнемирава становништво на својој територији, одлуком надлежног органа у складу са овим законом и другим прописима;

4) обезбеђује финансирање и спроводи мониторинг буке у животној средини на својој територији;

¹⁰⁵ Регионални план управљања отпадом за град Суботицу и општине Бачка Топола, Мали Иђош, Сента, Чока, Кањижа и Нови Кнежевац за период од 2018-2028. године, Регионална депонија доо Суботица, 2018. година

¹⁰⁶ Регионални план управљања отпадом за град Суботицу и општине Бачка Топола, Мали Иђош, Сента, Чока, Кањижа и Нови Кнежевац за период од 2018-2028. године, Регионална депонија доо Суботица, 2018. година

5) врши надзор и контролу примене мера заштите од буке у животној средини, за све објекте за које дозволу за изградњу издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

У члану 27 Закона од заштите од буке у животној средини ("Сл. гласник РС", бр. 96/2021) наводи се да су подаци из мониторинга буке, стратешких карата буке и акционих планова део јединственог информационог система животне средине у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

У општини Чока се не спроводи мониторинг буке у животној средини.¹⁰⁷

4.8 ЕЛЕКТРОМАГНЕТСКО (НЕЈОНИЗУЈУЋЕ) ЗРАЧЕЊЕ

Технолошки развој донео је велики број вештачких извора електромагнетског зрачења (ЕМ) у животној средини. Вештачки извори зрачења у људском окружењу стварају електрично, магнетско и електромагнетско поље које може бити пожељно и намерно (радио и телевизијски преноси, мобилна телефонија), али може бити и непожељно, као пратећа појава у околини далеководна, трансформатора, електричних и електронских уређаја. Употреба све већег броја оваквих уређаја допринела је све вишем нивоу професионалне и амбијенталне изложености човека ЕМ зрачењу и довела до општег повећања његовог нивоа.

Та је чињеница указала на потребу за сталним мониторингом ЕМ, односно нејонизујућег зрачења у животној средини, као и за примену одговарајућих прописа. Мониторинг стања животне средине прописује Закон о заштити животне средине ("Службени гласник Републике Србије", бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018, 95/2018 - др. закон и 95/2018 - др. закон), члан 69. и 70;

Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник Републике Србије", број 37/11) прописује се Национална листа индикатора заштите животне средине, а Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник Републике Србије”, број 36/09), са пратећим подзаконским актима, уређени су услови и мере заштите здравља људи и животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења при коришћењу извора нејонизујућих зрачења.

Закон о заштити од нејонизујућих зрачења базиран је на досадашњим знањима из области заштите од нејонизујућих зрачења и на подацима о регулативи и њеном садржају из ове области земаља Европске уније и других земаља. У сам Закон су уграђене и препоруке Светске здравствене организације у вези са коришћењем извора нејонизујућих зрачења, чиме је извршено усклађивање са релевантним међународним прописима и директивама.

На подручју општине Чока није успостављен мониторинг нејонизујућег зрачења.

¹⁰⁷ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

5. SWOT АНАЛИЗА

SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) анализа представља анализу екстерних (снаге и слабости) и интерних фактора (шансе и претње). Ова анализа представља основу за стратешко планирање, односно дефинисање будућих циљева, пројеката и мера. У наставку је приказана SWOT анализа која се односи на заштиту животне средине општине Чока, усклађена са Планом развоја општине Чока 2022-2030.

Табела 9. SWOT анализа^{108 109}

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> - Опредељеност свих органа општине Чока за заштиту животне средине; - Добра сарадња на нивоу Општине; - Добра сарадња са АП Војводином, надлежним министарством и другим Републичким органима и организацијама; - Добра сарадња са стручним и научним организацијама и институцијама и цивилним сектором; - Постојање квалитетне и ажуриране просторно-планске и урбанистичке документације; - Пољопривредна производња заснована на квалитетном пољопривредном земљишту; - Задовољавајући квалитет ваздуха; - Постојање система за водоснабдевање; - Укљученост општине Чока у Регионални систем управљања отпадом у Региону Суботица; - Изграђен Центар за сакупљање отпада у општини Чока; - Законом заштићено природно добро (СРП "Пашљаци велике дропље); - Ловни туризам; - Река Тиса. 	<ul style="list-style-type: none"> - Неизграђеност канализационе мреже; - Непречишћавање комуналних отпадних вода; - Лош квалитет воде за пиће; - Несанитарна општинска депонија; - Дивље депоније у насељима; - Непостојање система мониторинга загађења пољопривредног земљишта (тешки метали, пестициди итд.); - Непостојање мониторинга квалитета површинских вода; - Непостојање мониторинга буке; - Непостојање мониторинга нејонизујућег зрачења; - Недовољна финансијска средства и инвестиција за заштиту и унапређење животне средине; - Недостатак пошумљавања и недовољно развијен систем управљања зеленилом; - Лоша путна инфраструктура; - Мањак стручног кадра; - Непостојање база података о стању животне средине; - Непостојање мониторинга животне средине на територији општине Чока;

¹⁰⁸ План развоја општине Чока за период 2022-2030. године, Општина Чока, 2022. година

¹⁰⁹ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

	<ul style="list-style-type: none"> - Недостатак основних стратешких докумената, дефинисаних Законом о заштити животне средине; - Недовољан број извршилаца на пословима заштите животне средине; - Ниска енергетска ефикасност.
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> - Изградња пречистача отпадних вода; - Фазна изградња канализационе мреже; - Искоришћавање потенцијала обновљивих извора енергије; - Повећање зелених површина; - Међуопштинска, међурегионална и међудржавна сарадња у погледу заједничких пројеката везаних за екологију и ЗЖС; - Мониторинг квалитета животне средине; - Сарадња са научним/стручним институцијама/организацијама, у погледу пројеката у вези са ЗЖС; - Коришћење страних фондова за финансирање пројеката у области ЗЖС; - Учешће заинтересоване јавности у одлучивању о заштити животне средине; - Едукација и подизање нивоа свести о потреби заштите животне 	<ul style="list-style-type: none"> - Лоша казнена политика за непоштовање прописа у области ЗЖС; - Недостатак финансијских средстава за реализацију пројеката у области ЗЖС; - Низак ниво свести о потреби заштите и унапређења животне средине; - Одлазак младих; - Сиромаштво, задуженост и успорен привредни развој; - Застареле технологије; - Продужење рокова за примену прописа и испуњавање законских обавеза; - Немогућност грађана да плате реалну цену комуналних услуга.

<p>средине; - Развој туристичке инфраструктуре.</p>	
---	--

6. ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ

Приоритетни циљеви Програма заштите животне средине општине Чока су усклађени са циљевима предвиђеним Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године и Средњорочним планом општине Чока за период 2023.-2025. године.

Приоритетни циљ 1. - Квалитетне комуналне услуге уз одговорно управљање водама

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2026.
Удео становништва прикључен на водоводну мрежу	96,25%	100%

Мера 1.1: Систематско побољшање опремљености, услова рада и попуњености кадровима комуналног предузећа као предуслов за повећање покривености територије целе општине услугама

Мера 1.2: Обезбеђивање квалитетне пијаће воде за све грађане, уз редовну контролу квалитета, замену азбестних и металних цеви у свим насељеним местима и израда планске документације за изградњу фабрике воде

Мера 1.3: Одговорно управљање отпадним водама подразумева:

- а. Израду плана пречистача отпадних вода и канализационе мреже
- б. Изградњу канализационе мреже и пречистача отпадних вода

Међу циљевима одрживог развоја до 2030. наводи се "Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитаријама за све". Неопходно је постићи универзалан и једнак приступ чистој и здравствено безбедној пијаћој води свом становништву у Општини. Узевши у обзир да квалитет воде за пиће у Општини није на задовољавајућем нивоу, неопходно је извршити реконструкцију водоводне мреже. У Општини је мали проценат становништва који је прикључен на канализациону мрежу, а у циљу остварења циљева одрживог развоја тај број треба повећати. Само уз чисту и здравствено безбедну пијаћу воду и адекватне санитарне услуге могуће је допринети побољшању услова животне средине и побољшању квалитета животних услова локалног становништва.

Мере које су планиране да се спроведу у периоду 2023–2025. године односе се на активности које су усмерене на реконструкцију водоводне мреже и обезбеђивање чисте воде (замена водоводних цеви у насељу Падеј).

Даље је неопходно отпочети активности на имплементацији других мера које су

предвиђене Планом развоја општине Чока за период 2022-2030.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Чока је за већину предложених мера припремила оквирни износ средстава, односно Општинска управа располаже информацијама о средствима која ће бити неопходна за реализацију мера, а све је видљиво кроз Програмски буџет и кроз Програм рада ЈП-а.

Период реализације обухваћен овим планом је 2024. – 2026. године

Приоритетни циљ 2. - Одрживо управљање комуналним отпадом

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2026.
Удео становништва обухваћен услугама организованог сакупљања отпада	65%	100%

Мера 2.1: Едукација становништва на теме одлагања и сортирања отпада и значаја рециклаже

Мера 2.2: Организовано сакупљање сортираног отпада- организовати рад ЈКП Чока

Мера 2.3: Санација дивљих депонија, појачана контрола и санкционисање сходно Закону

Комунални отпад је отпад из домаћинства и онај који је по својој природи и саставу сличан том отпаду. Комунални отпад представља неискоришћен ресурс од којег би се могле добијати нове вредности попут сировине за производњу електричне енергије или топлотне енергије. Одрживо управљање комуналним отпадом допринеће смањењу негативног утицаја на животну средину.

Средњерочним планом општине Чока за период од 2023. до 2025. године нису дефинисане активности које се односе на реализацију наведених мера.

Мере које су планиране Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године односе се на активности које су усмерене на подстицање примарне сепарације корисних компоненти из комуналног отпада од стране становништва, као и на санацију дивљих депонија.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу едукативних, али и инвестиционих мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Чока је припремила оквирни износ средстава, тј. Општинска управа располаже информацијама о средствима која ће бити неопходна за реализацију мера, а све видљиво кроз Програмски буџет и кроз Програм рада ЈКП Чока.

Период реализације обухваћен овим планом је 2024.–2026.

Приоритетни циљ 3. Уређење зелених површина и пошумљавање –здрав ваздух за све грађане

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2026.
Процент укупне површине под шумама	1,43%	2%

Мера 3.1: Израда плана озелењавања и пошумљавања и конкретизација истих за територију целе општине; извршити набавку машина које су потребне за имплементацију

Мера 3.2: Сачувати постојеће шуме, пашњаке и ливаде, спречити бесправно ширење њива, уништавање пољских путева, одржавати каналску мрежу

Мера 3.3: Пошумити површине које се не користе за пољопривредну производњу

Мера 3.4: Израда програма за контролу квалитета ваздуха, у сарадњи са загађивачима. Установити систем мониторинга квалитета ваздуха

Јавне зелене површине су површине чије коришћење, подизање, уређење и очување представља општи интерес и које су доступне свима под једнаким условима. Повећањем зелених површина у општини допринеће се квалитету животне средине, а самим тим и добробити локалног становништва. Паркови се примарно користе за одмор, шетњу, забаву и игру. Поред тога паркови, као и јавне зелене површине, поред функционалне имају и естетске вредности. Повећањем зелених јавних површина општина Чока биће естетски лепша и уређенија општина за живот, што ће добринети и побољшању квалитета ваздуха у општини, али и на ширем подручју.

Средњерочним планом општине Чока за период од 2023. до 2025. године нису дефинисане активности које се односе на реализацију наведених мера.

Мере које су планиране Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године односе се на активности које су усмерене на изградњу и уређење зелених површина јавне намене на територији општине, пошумљавање, као и успостављање континуираног мониторинга квалитета амбијенталног ваздуха на подручју општине.

Мере које треба да се спроведу су инвестиционог карактера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Чока је припремила оквирни износ средстава, тј. Општинска управа располаже информацијама о средствима која ће бити неопходна за реализацију мере, а све видљиво кроз Програмски буџет.

Период реализације обухваћен овим планом је 2024.–2026.

Приоритетни циљ 4. Еколошки одговорно понашање грађана

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2026.
Спроведене активности које су довеле до повећања еколошке свести грађана општине Чока	1	4

Мера 4.1: Организовати едукативне кампање у сарадњи са школама и у удружењима уз стимулативне награде

Мера 4.2: Појачати контролу загађивача и доследно поштовати законске казне

Подизање јавне свести становништва о значају очувања животне средине је неопходно интегрисати на нивоу локалне заједнице. Нарочито је значајан рад са младима.

Информисаност грађана о најширем спектру питања из области животне средине, као и њихова спремност да се директно или кроз институције демократског друштва ангажују на решавању постојећих и предупредивању нових проблема од кључне је важности за дугорочно и одрживо планирање система животне средине на било ком нивоу. Из свих наведених разлога неопходно је стално и континуирано информисање грађана, њихова едукација, као и спровеђење активности усмерених на подизање јавне свести и промену понашања, односно промену односа према окружењу.¹¹⁰

Средњерочним планом општине Чока за период од 2023. до 2025. године нису дефинисане активности које се односе на реализацију наведених мера.

Мере које су планиране Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године односе се на активности које су усмерене на организацију едукативних кампања о значају очувања животне средине, као и на јачање институционалних капацитета за појачану контролу загађивача и спровођење казнене политике у области заштите животне средине.

Мере које треба да се спроведу су едукативног и управљачког карактера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Општинска управа Чока је припремила оквирни износ средстава, тј. Општинска управа располаже информацијама о средствима која ће бити неопходна за реализацију мере, а све видљиво кроз Програмски буџет.

Период реализације обухваћен овим планом је 2024.–2026.

¹¹⁰ Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година

Приоритетни циљ 5. Повећање енергетске ефикасности и ефикасније коришћење обновљивих извора енергије

Индикатори	Почетна вредност	Циљана вредност 2026.
% становника општине Чока користи обновљиве изворе енергије у домаћинствима	0	10%

Мера 5.1: Стимулације за повећање енергетске ефикасности

Мера 5.2: Субвенције за коришћење соларне енергије

Мера 5.3: Стимулације за мењање чврстог горива за алтернативне изворе енергије

Мера 5.4: Активности ради подизања свести о значају енергетске ефикасности, информисање и едукација о новим технолошким достигнућима, подршка зеленом пословању

Подстицање енергетске ефикасности је важан елемент енергетске политике и политике заштите животне средине. Енергетска ефикасност је препозната као кључни механизам за задовољавање циљева одрживог снабдевања енергијом и заштите животне средине, јер подразумева коришћење мање енергије за исту количну корисног производа. Побољшање ефикасности крајње потрошње енергије је важан механизам за побољшање сигурности у снабдевању енергијом, али и значајно утиче на побољшање квалитета животне средине.

Реконструкција фасада јавних објеката допринеће обнову и одрживог, ефикасног и поузданог снабдевања енергијом јавних зграда на територији Општине. Након реконструкције ови јавни објекти постаће енергетски ефикаснији.

Планиране мере на јавним објектима допринеће и уштеди трошкова електричне и топлотне енергије, али и бољим условима боравка за крајње кориснике. Значајно ће се смањити губици енергије. Повећаће се енергетски потенцијал јавних објеката, коришћењем енергије из обновљивих извора. Становништво Општине ће добити одрживије, ефикасније окружење са поузданијим снабдевањем.

Средњерочним планом општине Чока за период од 2023. до 2025. године нису дефинисане активности које се односе на реализацију наведених мера.

Мере које су планиране Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године односе се на активности које су усмерене на реконструкцију фасада јавних објеката, у циљу повећања енергетске ефикасности (замена столарије, фасаде, крова), као и на инсталацију и коришћење обновљивих извора енергије и енергетски ефикасне опреме у јавним предузећима, установама и институцијама.

Мере које ће бити спроведене спадају у групу инвестиционих и едукативних мера.

Предвиђене мере ће бити финансиране из општинског буџета, али и из донација од стране покрајинских и републичких органа и кроз програме и пројекте међународне, регионалне и прекограничне сарадње (ЕУ, билатерални донатори, међународне организације, итд.).

Период реализације обухваћен овим планом је 2024.–2026.

7. АКЦИОНИ ПЛАН

Акциони план општине Чока у области заштите животне средине је израђен на основу приоритетних циљева и мера које су представљене Планом развоја општине Чока за период 2022-2030. године. За дефинисање активности за реализацију планираних мера је коришћен Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, с обзиром да Средњорочни план општине Чока за период од 2023. до 2025. године обухвата само једну планирану меру у оквиру посебног циља који се односи на квалитетне комуналне услуге уз одговорно управљање водама.

Приоритетни циљ 1. - Квалитетне комуналне услуге уз одговорно управљање водама

Мера 1.1: Систематско побољшање опремљености, услова рада и попуњености кадровима комуналног предузећа као предуслов за повећање покривености територије целе општине услугама

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Набавка неопходне опреме за унапређење рада ЈКП Чока	Општинска управа, руководство ЈКП	2024.-2026.	15 мил./год.	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Унапређен рад ЈКП	Проширење обухвата становништа услугама организованог сакупљања отпада
Анализа постојећих кадрова и дефинисање приоритета за њихово унапређење	ЈКП	2024.-2026.	0	-	Извештај	Процењен број потребних нових радних места и дефинисање неопходних квалификација

Мера 1.2: Обезбеђивање квалитетне пијаће воде за све грађане, уз редовну контролу квалитета, замену азбестних и металних цеви у свим насељеним местима и израда планске документације за изградњу фабрике воде

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Изградња постројења за прераду сирове воде у насељу Падеј	Општинска управа	2024.-2026.	60.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Изграђено постројење за прераду сирове воде у насељу Падеј	Квалитет воде за пиће у насељу Падеј
Реконструкција водоводне мреже у свим насељима у општини	Општинска управа	2024.-2026.	100.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Рекон. водоводна мрежа	Процент становника прикључен на јавни водовод

Успостављање мониторинга квалитета подземних вода на бунарима који се користе за водоснабдевање	Општинска управа, ЈКП Чока	2024.-2026.	1.000.000,00 годишње	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Квалитетна вода за пиће	Процент становника који има приступ квалитетној води за пиће
Израда елабората за одређивање локација нових бунара у насељеним местима	Општинска управа, ЈКП Чока	2024.-2026.	2.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Квалитет воде за пиће одговарајућег капацитета	Процент домаћинстава који има квалитетну воду за пиће

Мера 1.3: Одговорно управљање отпадним водама подразумева:

а. Израду плана пречистача отпадних вода и канализационе мреже

б. Изградњу канализационе мреже и пречистача отпадних вода

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Изградња канализационе мреже у насељеним местима Чока и Падеј	Општинска управа	2024.-2026.	600.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Изграђена канализациона мрежа у свим насељима у општини	Процент домаћинстава прикључених на канализациону мрежу
Радови на изградњи постројења за пречишћавање отпадних вода	Општинска управа	2024.-2026.	900.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Изграђено постројење за третман отпадних вода	Количина пречишћених отпадних вода
Радови на изградњи и реконструкцији атмосферске канализације	Општинска управа	2024.-2026.	20.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Број км изграђене и реконструисане атмосферске канализације	Количина пречишћених отпадних вода

Приоритетни циљ 2. - Одрживо управљање комуналним отпадом

Мера 2.1: Едукација становништва на теме одлагања и сортирања отпада и значаја рециклаже

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Организација јавних кампања и акција на тему рециклаже	Општинска управа, ОЦД, ЈКП Чока	2024.-2026.	600.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Повећање јавне свести становништва о значају примарне селекције отпада	Број реализованих кампања и акција

Мера 2.2: Организовано сакупљање сортираног отпада

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
-----------	------------	---------------	--------------------	-------------------	----------	-----------

Израда новог Локалног плана управљања отпадом	Општинска управа	2024.-2026.	-	-	Израђен локални план управљања отпадом за временски период од 10 година	Процент отпада из домаћинства који се издваја за рециклажу
---	------------------	-------------	---	---	---	--

Мера 2.3: Санација дивљих депонија, појачана контрола и санкционисање сходно Закону

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Уклањање дивљих депонија са подручја општине Чока	Општинска управа, ЈКП Чока	2024.-2026.	10.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Извршени радови на санацији	Број дивљих депонија у општини

Приоритетни циљ 3. Уређење зелених површина и пошумљавање –здрав ваздух за све грађане

Мера 3.1: Израда плана озелењавања и пошумљавања и конкретизација истих за територију целе општине; извршити набавку машина које су потребне за имплементацију

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Израда и доношење плана за очување, унапређење и проширење система зелених површина	Општинска управа, ЈКП Чока	2024.-2026.	500.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Израђен план за очување, унапређење и проширење система зелених површина	Промена начина коришћења земљишта на територији општине Чока
Опремање служби надлежних за одржавање зелених површина	Општинска управа	2024.-2026.	5.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Набављена опрема неопходна за одржавање зелених површина	Процент одржаваних зелених површина на подручју општине

Мера 3.2: Сачувати постојеће шуме, пашњаке и ливаде, спречити бесправно ширење њива, уништавање пољских путева, одржавати каналску мрежу

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Подизање нових зелених површина	Општинска управа	2024.-2026.	2.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Нове зелене површине	Процент нових зелених површина у општини Чока

Мера 3.3: Пошумити површине које се не користе за пољопривредну производњу

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Јавни позив за коришћење пољопривредног земљишта за шумљавање без накнаде	Општинска управа, надлежно министарство	2024.-2026.	-	-	Нове шумљене површине у општини Чока	Процент шумског земљишта у општини Чока

Мера 3.4: Израда програма за контролу квалитета ваздуха, у сарадњи са загађивачима. Установити систем мониторинга квалитета ваздуха

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Прикупљање података о емисијама у ваздух привредних субјеката	Општински инспектор за заштиту животне средине	2024.-2026.	-	Загађивачи/привредни субјекти	Извештај о емисијама загађујућих материја у ваздух са емитера свих привредних субјеката који емитују загађујуће материје	Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , O ₃ и друге загађујуће материје
Успостављање континуираног праћења квалитета амбијенталног ваздуха	Општинска управа	2024.-2026.	2.000.000,00	Општински буџет	Примена мера заштите квалитета амбијенталног ваздуха и побољшан квалитет ваздуха	Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , O ₃ и друге загађујуће материје

Приоритетни циљ 4. Еколошки одговорно понашање грађана

Мера 4.1: Организовати едукативне кампање у сарадњи са школама и удружењима уз стимулативне награде

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Организација јавних кампања и акција за заштиту животне средине	Општинска управа, ОЦД, школе, предшколска установа	2024.-2026.	200.000,00 годишње	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Број реализован их кампања и акција са темом заштите животне средине	Број учесника

Мера 4.2: Појачати контролу загађивача и доследно поштовати законске казне

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Израда регистра извора загађивања на територији	Општинска управа	2024.-2026.	1.500.000,00	Општински Буџет, републички и	Израђен Локални Регистар извора	Број обвезника плаћања накнаде за

општине				покрајински извори	загађивања општине Чока	загађивање животне средине
---------	--	--	--	--------------------	-------------------------	----------------------------

Приоритетни циљ 5. Повећање енергетске ефикасности и ефикасније коришћење обновљивих извора енергије

Мера 5.1: Стимулације за повећање енергетске ефикасности

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Јавни позиви за повећање енергетске ефикасности стамбених објеката	Општинска управа	2024.-2026.	3.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Побољшана енергетска ефикасност стамбених објеката	Број субвенционисаних домаћинстава
Извођење радова и спровођење мера енергетске ефикасности у 30% јавних објеката и исходавање енергетских пасоша	Општинска управа	2024.-2026.	-	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Побољшана енергетска ефикасност објеката јавне намене	Број јавних објеката која користе чиста горива

Мера 5.2: Субвенције за коришћење соларне енергије

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Јавни позиви за повећање енергетске ефикасности стамбених објеката кроз коришћење соларне енергије	Општинска управа	2024.-2026.	3.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Смањење потрошње енергије у стамбеним објектима коришћењем соларне енергије	Број домаћинстава која користе соларну енергију

Мера 5.3: Стимулације за мењање чврстог горива за алтернативне изворе енергије

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Супституција скупих енергената, јефтинијим, по могућности обновљивим видовима енергије у објектима јавне намене	Општинска управа	2024.-2026.	3.000.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори, инострани извори	Смањење потрошње енергије у јавним објектима коришћењем обновљиве енергије	Процент смањења годишњих трошкова за енергију и енергенте у објектима јавне намене

Мера 5.4: Активности ради подизања свести о значају енергетске ефикасности, информисање и едукација о новим технолошким достигнућима, подршка зеленом пословању

Активност	Надлежност	Временски рок	Процењена вредност	Извор финансирања	Резултат	Индикатор
Подизање свести о потреби унапређења енергетске ефикасности и рационалном потрошњом енергије	Општинска управа	2024.-2026.	500.000,00	Општински Буџет, републички и покрајински извори	Смањење потрошње енергије у домаћинствима и објектима јавне намене	Број промотивних акција на новиу општине о значају рационалног коришћења енергије

8. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР И ПЛАН ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

8.1 МАТЕРИЈАЛНИ РЕСУРСИ КОЈИМА РАСПОЛАЖЕ ОПШТИНА ЧОКА

Расположивост ресурса битан је предуслов како би општина извршавала све своје законске обавезе и задовољила све потреба грађана. Један од најзначајних ресурса јесу свакако финансијски ресурси са којима ЈЛС располаже.

Процес изградње финансијских капацитета заснива се на развоју способности локалних самоуправа да генеришу и управљају ресурсима. Притом, концепт ресурса се сматра централним аспектом финансијских капацитета, који утиче на способност јединица локалне самоуправе да обавља поверене послове и надлежности. Развој финансијских капацитета локалних самоуправа у Србији у последњих 20 година био је под утицајем великог броја правних и институционалних промена. Процес децентрализација који је започет 2001. године утицао је на ниво надлежности и послова и захтевао јачање финансијских капацитета ЈЛС у погледу ресурса и способности, увођење нових инструмената и механизма финансирања као и стално образовање и обуке за локалне функционере и администрацију. Додатни напредак у изградњи финансијских капацитета у смислу способности јединица локалне самоуправе да ефикасно управља финансијским ресурсима било је увођење програмског модела буџета у локалним самоуправама од 2015. године. У том смислу програмски буџет омогућава боље управљање учинком јавне управе, већу одговорност корисника буџета, успостављање снажнијих веза између годишњег буџета, утврђивања приоритетних расхода и издатака и спровођења јавних политика, као и већу транспарентност потрошње.

Финансијска аутономија јединица локалне самоуправе омогућена је доношењем новог Закона о финансирању локалне самоуправе (2006). За финансирање јединица локалне самоуправе уведен је мешовити модел који чине три врсте прихода: изворни јавни приходи, уступљени јавни приходи и трансферна средства из буџета Републике. Притом, висину изворних прихода утврђују локалне самоуправе у складу са Законом о финансирању локалне самоуправе (2006), а висину трансферних средстава и уступљених прихода утврђује Република.

Што се тиче оцене финансијских капацитета општине Чока, исти можемо сагледавати кроз три индикатора:

- Финансијске сигурност (стабилност и разноврсност у изворима финансирања);
- Финансијска одрживост (дефицит и задуженост);
- Удео издатака за запослене у укупним планираним расходима и издацима.

1. Финансијска сигурност

Удео донација у планираним приходима је различит из године у годину у зависности од донаторских средстава, али је општина активна на позивима и конкурсима. Редовно се прате сви званични сајтови министарстава и других државних институција, различите публикације, јавни позиви, медији (ТВ, радио, друштвене мреже), програми донатора, USAID, Eupro, EUprogres, НВО, Национална служба за запошљавање, НАЛЕД, сајт ЕУ делегација, СГКО и сл.

2. Финансијска одрживост

Општина Чока се приликом планирања и извршења буџета придржава свих фискалних правила прописаних Законом о буџетском систему. Буџет за 2023. годину се састоји од прихода и примања, расхода и издатака, буџетског суфицита. Општина Чока нема задуживања по основу кредита ради финансирања или рефинансирања капиталних инвестиционих расхода. Општина Чока није имала исказан дефицит за претходну годину. То све доводи до закључка да општина Чока ефикасно управља буџетским средствима.

3. Удео издатака за запослене у укупним планираним расходима и издацима

У Одлуци о буџету општине Чока за 2023. годину средства за плате запослених планирана су у складу са Упутствима за припрему буџета локалне самоуправе за 2023. годину, узимајући у обзир члан 27е Закона о буџетском систему.

Посматрајући буџет 2023. године општине Чока трансферна средства из буџета Републике чине 27,10% од укупног буџета Општине, док сопствени приходи чине 54,49% буџета. Планиран је дефицит, али задуживања до сада није било. Удео издатака (плате и доприноси) у укупним планираним расходима и издацима општине за 2023. годину износе 20%.

8.2 ЉУДСКИ РЕСУРСИ У ОПШТИНСКОЈ УПРАВИ ОПШТИНЕ ЧОКА

Процена капацитета људских ресурса и развоја и унапређења истих у наредном периоду дата је на основу мишљења руководиоца свих организационих јединица и става руководиоца јединице за људске ресурсе о стању и потребама развоја функције људских ресурса у општинској Управи у наредном периоду.

До тренутног броја запослених у општинској Управи дошло се применом прописа о ограничењу запошљавања у јавном сектору (почев од 2013. до данас) као и одливом кадрова. У општинској управи постоје проблеми у недостатку стручног кадра. Иако је систематизовано 47 радна места запослено је свега 35 особе. Један од разлога недовољног броја запослених је примена прописа о ограничењу запошљавања у јавном сектору.

Табела 10. Преглед систематизованих и попуњених радних места у општини Чока

Организациона јединица/положај	Звање	Систематизована радна места	Попуњена радна места	
Службеник на положају	Положај у I групи	<i>Начелник Општинске управе – 1 (службеник)</i>	Да	
Службеник на положају	Положај у II групи	<i>Заменик начелника Општинске управе – 1 (службеник)</i>	Да	
Одељење за инспекцијске послове	Самостални саветник	<i>Шеф одељења – 1 (службеник)</i>	Да	
	Саветник	<i>Грађевински инспектор – 1 (службеник)</i>	Да	
	Саветник	<i>Комунални инспектор – 1 (службеник)</i>	Да (послове обавља шеф одељења)	
	Саветник	<i>Просветни инспектор – 1 (службеник)</i>	Не	
	Саветник	<i>Инспектор за заштиту животне средине – послови заштите од пожара – 1 (службеник)</i>	Да	
Одељење за општу управу и другтвене делатности	Одсек за општу управу и заједничке послове	Самостални саветник	<i>Шеф одељења за општу управу и заједничке послове – 1 (службеник)</i>	Да
		Самостални саветник	<i>Шеф одсека за општу управу и заједничке послове – 1 (службеник)</i>	Не
		Виши референт	<i>Послови у услужном центру – 1 (службеник)</i>	Да
		Виши референт	<i>Послови поштанског саобраћаја у уговорној пошти у Јазову – 1 (службеник)</i>	Да
		Сарадник	<i>Инжењер система и мреже – Ит администратор – 1 (извршиоц)</i>	Не
		Саветник	<i>Матичар за матично подручје Чока и послови вођења бирачког списка – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Заменик матичара за матично подручје Чока – 3 (службеника)</i>	Да
		Намештеник – пета врста радних места	<i>Послови у чајној кухињи – кафе куварица – 1 (намештеник)</i>	Да

		Намештеник – четврта врста радних места	<i>Возач моторног возила – 1 (намештеник)</i>	Да
	Одсек друштвених делатности	Самостални саветник	<i>Шеф одсека за друштвене делатности и послови безбедности и и заштите здравља на раду– 1 (службеник)</i>	Не
		Саветник	<i>Послови борачко-инвалидске заштите и послови друштвене бриге о деци – 1 (службеник)</i>	Да
		Виши референт	<i>Послови додатка на децу – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Послови одбране и послови у вези ванредних ситуација – 1 (службеник)</i>	Да
		Одсек послова управљања људским ресурсима	Самостални саветник	<i>Управљање људским ресурсима – 1 (службеник)</i>
	Виши референт		<i>Послови кадровске евиденције и радних односа запослених – 1 (службеник)</i>	Да
Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности		Самостални саветник	<i>Шеф одељења за привреду – 1 (службеник)</i>	Да
		Млађи саветник	<i>Послови привреде, пољопривреде, шумарства, водопривреде, руралног развоја и заштите животне средине – 1 (службеник)</i>	Не
		Саветник	<i>Послови грађевинарства, обједињене процедуре и регистратор регистра обједињених процедура – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Послови грађевинарства, урбанизма, обједињене процедуре, енергетске ефикасности – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Послови имовинско правне природе – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Нормативно-правни послови за органе општине – 1 (службеник)</i>	Не
		Виши референт	<i>Послови комунално-стамбене делатности – 1 (службеник)</i>	Да
Одељење за финансије		Самостални саветник	<i>Шеф одељења за финансије – 1 (службеник)</i>	Да
		Саветник	<i>Послови јавних прихода и расхода – 2 (службеника)</i>	Да (1)

	Саветник	<i>Службеник за послове јавних набавки – 1 (службеник)</i>	Да
	Саветник	<i>Шеф рачуноводства – 1 (службеник)</i>	Да
	Виши референт	<i>Послови обрачуна и благајне – 1 (службеник)</i>	Да
	Саветник	<i>Инспектор пореске контроле – 1 (службеник)</i>	Да
	Виши референт	<i>Референт аналитичко оперативних послова – 1 (службеник)</i>	Да
Самостални службеници	Самостални саветник	<i>Интерни ревизор – 1 (службеник)</i>	Да
	Самостални саветник	<i>Буџетски инспектор – 1 (извршиоц)</i>	Не
Служба за послове скупштине општине	Млађи саветник	<i>Послови превођења за српски и мађарски језик – 1 (службеник)</i>	Да
	Виши референт	<i>Технички секретар у Служби за послове Скупштинске општине – 1 (службеник)</i>	Не
Кабинет председника општине	Виши референт	<i>Правно-технички послови у кабинету Председника општине и послови Општинског већа – 1 (службеник)</i>	Да
		<i>Помоћник председника општине</i>	Да
	Виши референт	<i>Секретар Кабинета – 1 (службеник)</i>	Да
		<i>Општински јавни правобранилац</i>	Не

Планирани однос запослених који обављају послове који спадају у основне функције и запослених који подржавају њихов рад и обављају послове који припадају пратећим функцијама, показује да 70% запослених обавља основне функције, док је 30% запослених ангажовано на пратећим функцијама. Овај однос се може сматрати добрим, јер се оптималан удео запослених који обављају послове који спадају у основне функцији креће од 60 до 70%, па се може закључити да је у општинској управи општине Чока задовољавајући број особља који обавља основне функције.

У погледу квалификационе структуре, највећи део запослених има високу стручну спрему (57,14%), а на другом месту су запослени са средњим образовањем (28,57%). Вишу стручну спрему има 11,43% запослених, док завршену основну школу има само 2,86% запослених. У општини Чока нема запослених са завршеним последипломским, односно мастер студијама, као ни са докторатом. Квалификациона структура запослених у општини Чока је задовољавајућа, али постоји још простора за запошљавање младих лица за завршеним високим образовањем.

Табела 11. Образовна структура запослених у општини Чока

Образовна структура	Систематизовани извршиоци	Запослени извршиоци
Стручна спрема		
Основна стручна спрема	1	1
Средња стручна спрема	11	10
Виша стручна спрема	5	4
Висока стручна спрема	30	20
Запослени са магистратуром/мастером	0	0
Запослени са докторатом	0	0
Укупно	47	35

Веома важна чињеница да постоји потреба за континуираним запошљавањем и попуњавањем непопуњених радних места

Други важан аспект у функцији управљања људским ресурсима је стална потреба за унапређењем процеса стручног усавршавања. Потребно је истовремено и континуирано радити на подизању свести о потреби стручног усавршавања са једне стране, а са друге стране константно спроводити програме стручног усавршавања. Запослени у општинској управи општине Чока имају изузетно висок степен свести о потреби за континуираним усавршавањем, и на стручна усавршавања иду у складу са финансијским могућностима. Такође је потребно стално спроводити испитивање задовољства запослених у свим областима да би се дошло до сазнања о потребама запослених које су им неопходне како би дали свој максимум у обављању својих послова.

Планирање људских ресурса је константан процес развоја и стратегија које омогућавају усклађивање броја запослених и профила запослених са потребама и управе и привреде. У вези са тим неопходно је пре свега јачати јединицу за људске ресурсе, а у случају општине Чока неопходан је пријем запослених одговарајућег образовног профила, с обзиром да у општини Чока тренутно иако постоји систематизовано радно место управљање људским ресурсима, не постоји запослени на том радном месту.

8.3 СПРОВОЂЕЊЕ АДМИНИСТРАТИВНИХ ПОСТУПАКА У ОПШТИНСКОЈ УПРАВИ ОПШТИНЕ ЧОКА

Административним поступцима је детаљно разрађена процедура за поступање, како странака тако и надлежног органа, постигнута је стандардизација и уједначавање поступања надлежних органа, њихова боља комуникација и спровођење начела економичности у раду јавне управе. Сваки од административних поступака садржи законски рок за решавање по захтеву, као и препоручени рок, који је наравно краћи од законског рока. Запослени у Општинској управи, у свом поступању, придржавају се препоручених рокова.

Приликом процедуре за унапређење ефикасности и увођење стандарда при спровођењу административних поступака у Општинској управи такође су усвојени препоручени рокови, поред законских, којих се придржавају запослени у свом поступању. У складу са тим, листа административних поступака, садржи препоручене рокове за поступање службених лица.

Сматрамо да су законски рокови доста скраћени, усвајањем и применом препоручених рокова, тим пре што је рок за поступање у многим поступцима „одмах”.

Административни трошкови – републичке административне таксе, предвиђени су Законом о републичким административним таксама и не зависе од Општине Чока.

Општинске административне таксе, предвиђене су Одлуком о општинским административним таксама и могу бити предмет разматрања. Остали трошкови, кад је у питању документација за различите потребе, смањени су самом чињеницом да се врши службена размена података са различитим институцијама, те странке не морају да плаћају таксе за прибављање различитих докумената већ их орган прибавља службено.

Постоји значајан недостатак техничке опремљености. Постојећа ИТ опрема је застарела и нема је довољно.

8.4 ЕФИКАСНОСТ ПОСТОЈЕЋЕ ОРГАНИЗАЦИОНЕ СТРУКТУРЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ЕФИКАСНОСТ КОЈОМ ИНСТИТУЦИЈА СПРОВОДИ СВОЈЕНАДЛЕЖНОСТИ

Органи Општине су Скупштина општине, председник Општине, Општинско веће и Општинска управа. У складу са законом којим се уређује правобранилаштво, орган Општине је и Општинско правобранилаштво.

Послове Општине врше органи Општине у оквиру своје надлежности утврђене законом и статутом. Скупштина општине доноси акте општег карактера. Ако законом или другим прописом није утврђено који орган је надлежан за обављање послова из надлежности Општине, све послове који се односе на уређивање односа из надлежности Општине врши Скупштина општине, а послове који су по својој природи извршни, врши председник Општине.

Управне послове у оквиру права и дужности Општине и одређене стручне и административно-техничке послова за потребе Скупштине општине, председника Општине и Општинског већа, врши Општинска управа. Општинска управа образује се као јединствени орган. У Општинској управи образују се унутрашње организационе јединице за вршење сродних управних, стручних и других послова. Општинском управом руководи начелник. У Општинској управи Чока, образују се следећа Одељења:

- Одељење за инспекцијске послове;
- Одељење за општу управу и друштвене делатности;
- Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности;
- Одељење за финансије;

Посебне организационе јединице су:

- Служба за послове Скупштине општине;
- Кабинет Председника општине и Општинског већа.

У оквиру Одељења за општу управу и друштвене делатности, образују се следеће унутрашње организационе јединице:

- Одсек за општу управу и заједничке послове
- Одсек друштвених делатности
- Одсек управљања људским ресурсима

У оквиру постојећих организационих јединица Општинске управе општине Чока редовно и ефикасно се обављају сви поверени и изворни послови, уз појачано ангажовање појединих службеника због недостатка запослених.

8.5 ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА И РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

За праћење спровођења Програма заштите животне средине и реализације мера и активности из Акционог плана Општинско веће Општине Чока би требало да образује координациони тим и именује чланове координационог тима. Координациони тим ће најмање једном годишње Општинском већу подносити извештај о реализованим активностима из Акционог плана. Најкасније три месеца пре истека рока за реализацију Акционог плана, координациони тим ће Општинском већу и Скупштини Општине Чока поднети извештај о спровођењу Програма и реализацији Акционог плана, предложити нови акциони план за период од три године и, по потреби, предложити измене и допуне Програма заштите животне средине. Уколико се у поступку праћења спровођења Програма и реализације Акционог плана уочи потреба за изменом и допуном Програма и/или Акционог плана, координациони тим ће, пре истека периода од три године, предложити њихову измену. Стручне, административне и техничке послове за потребе координационог тима, обављаће Одељење за привреду, пољопривреду, развој, урбанизам, за грађевинске послове за спровођење обједињене процедуре и стамбено комуналне делатности.

8.6 ФИНАНСИРАЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА И РЕАЛИЗАЦИЈЕ АКЦИОНОГ ПЛАНА

У оквиру Акционог плана, где је то било могуће, дефинисана су потребна финансијска средства и извори финансирања за реализацију мера и активности. Средства Буџетског фонда за заштиту животне средине нису ни изблиза довољна за решавање свих идентификованих проблема у области заштите животне средине на територији општине Чока. Сходно томе, за остварење утврђених приоритетних циљева, неопходно је обезбедити додатна средства, како из буџета општине Чока, буџета Републике Србије и Аутономне Покрајине Војводине, тако и из међународних фондова, а пре свега из фондова Европске уније.

ЛИТЕРАТУРА

1. Статут општине Чока, Расположиво на: https://www.coka.rs/files/ugd/2c80d4_e63ae037910745e9b2d62e04b539d547.pdf
2. Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон, 43/2011 - одлука УС, 14/2016, 76/2018 и 95/2018 - др. закон)
3. Закон о планском систему Републике Србије ("Службени гласник Републике Србије", бр. 30/2018)
4. Национални програм заштите животне средине за период од 2009–2019. године („Сл. гласник РС“, број 12/10)
5. Програм заштите животне средине града Сомбора за период 2023 – 2026. године, Град Сомбор, 2023. година
6. Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године
7. План развоја општине Чока за период од 2022. до 2030. године
8. Програм заштите животне средине општине Чока за период од 2018. до 2023. године, Општина Чока, 2018. година
9. Локална стратегија одрживог развоја општине Чока за период од 2010. до 2020. године
10. Аналитички сервис ЈЛС, Републички секретаријат за јавне политике, Влада Републике Србије
11. Републички завод за статистику, Расположиво на: <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/stanovnistvo>
12. Званична интернет презентација општине Чока; Расположиво на: <https://www.coka.rs>
13. Решење Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Бр. 140-501-190/2023-05
14. План генералне регулације насеља Чока, Скупштина општине Чока, 2013. година
15. Устав Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/2006 и 115/2021)
16. Закон о заштити ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 10/2013 и 26/2021 - др. закон)
17. Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта за 2018. годину. Општина Чока, 2018. година
18. Пантић О. Анализа законодавног оквира Заштита ваздуха, Београдски фонд за политичку изузетност (БФПИ), Београд, 2020. година, <https://bos.rs/ekz/uploaded/Analiza-zakonodavnog-okvira-kvaliteta-vazduha-u-Srbiji.pdf>

19. Годишњи Извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2021. године, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, Министарство заштите животне средине, Република Србија, Београд, 2022. година, http://www.sepa.gov.rs/download/Vazduh_2021.pdf
20. Уредба о одређивању зоне и агломерације („Службени гласник Републике Србије“, број 98/2012)
21. Програм контроле квалитета ваздуха на територији Града Новог Сада у 2021. и 2022. години
22. Годишњи извештај о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2022. годину, Агенција за заштиту животне средине Републике Србије, Београд, 2023. године
23. Званична интернет презентација Завода за јавно здравље Кикинда; Расположиво на: <https://zavodki.org.rs/kvalitet-vazduha-coka-ii-2024>
24. Регионални план управљања отпадом за град Суботицу и општине Бачка Топола, Мали Иђош, Сента, Чока, Кањижа и Нови Кнежевац за период од 2018-2028. године, Регионална депонија доо Суботица, 2018. година
25. Средњорочни план општине Чока за период 2023. – 2025. године, Општина Чока, 2023. година